

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Talet om ungdomsarbetslöshet

En kvalitativ diskursanalytisk studie av ungdomsarbetslösheten i Göteborgs stadsdelar
Angered, Gamlestaden och Hisingen.
Diskursiva framställningar av unga arbetssökandes och arbetsförmedlares perspektiv.

SW 2227 Vetenskapligt arbete 30 hp
Scientific Work in Social Work 30 higher education credits
Avancerad nivå
2012-05-28
Författare: Ida Persson & Lina Stenlund
Handledare: Nils Hammarén

Abstrakt

Titel: Talet om ungdomsarbetslöshet. En kvalitativ studie av ungdomsarbetslösheten i Göteborgs stadsdelar Angered, Gamlestaden och Hisingen. Diskursiva framställningar av unga arbetssökandes och arbetsförmedlares perspektiv.

Författare: Ida Persson & Lina Stenlund

Nyckelord: Ungdomsarbetslöshet, diskursanalys, identitet, intersektionalitet, makt/motstånd, Arbetsförmedlingar.

Både officiell statistik och talet kring ungdomsarbetslöshet har i vår studie visat sig stämma överens då olika empirikällor talar för en hög arbetslöshet och låg sysselsättningsgrad hos de unga (16-24 år) i Göteborgs kommuns stadsdelar Angered, Gamlestaden och Hisingen. Det är också dessa stadsdelar vi har undersökt då vi har utfört kvalitativa intervjuer med både arbetsförmedlare som är verksamma inom ungdomsgrupperna vid de respektive Arbetsförmedlingarna samt arbetssökande unga.

Syftet med vår studie är att studera hur unga arbetssökande och arbetsförmedlare gör diskursiva framställningar kring ungdomsarbetslösheten samt kring ungas identitetsskapande och olika möjligheter utifrån deras olika sociala sammanhang. I resultatdelen presenteras en analys gällande hur det diskursiva talet kan bidra till att kategorisera och positionera unga på arbetsmarknaden och i samhället. Vi har utgått från ett diskurspsykologiskt och socialkonstruktionistiskt förhållningssätt i utförandet av vår diskursanalys (som presenteras i analyskapitlet). Detta innebär att vi har studerat hur diskurser om unga arbetssökande transformeras och/eller reproduceras samt hur de diskursiva ordningarna skapas i olika sociala kontexter. Vi har vidare studerat detta genom att bryta ner vårt syfte och våra frågeställningar till olika teman såsom; identitet, intersektionella faktorer samt makt och motstånd.

För att studera ungdomsarbetslösheten och diskurserna har vi använt oss av följande frågeställningar; *Hur talar arbetslösa ungdomar respektive arbetsförmedlare i Angered, Gamlestaden och Hisingen om den rådande ungdomsarbetslösheten? Vilka diskurser framställs och hur konstrueras olika identiteter? Hur kan de olika identiteterna med olika tillhörande kategorier positioneras i förhållande till varandra utifrån ett intersektionellt perspektiv? Hur kan olika kategoriers positioner tänkas påverka individens situation och möjligheter i samhället?*

Vi finner resultat som pekar på att de unga och arbetsförmedlarna genom sitt tal producerar och reproducera diskurser gällande ungdomars identitet och deras ställning i samhället i en kategori som är underordnad de vuxnas position. Vi lyfter även fram resultat som pekar på ungdomarnas positionering och deras möjligheter i samhället och på arbetsmarknaden vilket kan ses som ett resultat av diskurser gällande områdeseffekter, etnicitet, språk, klass och kön. Vi har även funnit resultat där de unga använder motståndsdiskurser i sitt tal och i sitt handlande gällande sin aktuella positionering i samhället utifrån intersektionella faktorer. Vi visar även resultat som är gällande arbetsförmedlarnas handlingsutrymme inom en styrd organisation där det är organisationens ramar och de aktuella politiska vindarna som styr arbetets fokus och därmed diskurserna på Arbetsförmedlingen. Vi synliggör också ett visst motstånd i arbetsförmedlarnas förhållningssätt inför vissa samhällsdiskurser som berör deras arbete med de unga.

Abstract

Titel: The talk of youth unemployment. A qualitative study of youth unemployment in Gothenburgs municipal districts Angered, Gamlestaden and Hisingen. Discursive representations of young job seekers and employment agents perspective.

Authors: Ida Persson & Lina Stenlund

Keywords: Youth unemployment, discourse analysis, identity, intersectionality, power / resistance, Employment Agencies.

Both official statistics and the talk about youth unemployment in our study proved to be consistent when both empirical sources suggest a high unemployment and low employment rates among young people (16-24 years) in the Gothenburgs municipal districts Angered, Gamlestaden and Hisingen. These are also the neighborhoods we have examined where we conducted qualitative interviews with employment agencies that are active in youth groups at the respective employment agencies and job seekers youth.

The aim of our study is to explore how young job seekers and job makes discursive representations regarding youth unemployment and about young people's identity formation and various options according to their different social contexts. The results section presents an analysis of how the discourse viva century may help to categorize and positioning of young into the labor market and society.

We have used a discourse psychological and social constructionist approach to the performance of our discourse analysis (as presented in these chapters). This means that we have studied how discourses of young job seekers are transformed and / or reproduced, and how the discursive regimes are created in different social contexts. We have further studied this by breaking down our purpose and our questions to different topics such as: identity, intersectional factors as well as power and resistance. The first In order to study youth unemployment and discourses, we used the following questions: *How speaks unemployed youth and employment agencies in Angered, Gamlestaden and Hisingen about the current youth unemployment? What discourses are produced and how constructed different identities? How can different identities with different associated categories are positioned relative to each other from an intersectional perspective? How can different categories, positions likely to affect the individual's situation and opportunities in society?*

We find results that indicate that the young and working-mediators through their speech, produces and reproduces discourses concerning young people's identity and their position in society in a category that is subordinate to the adult position. We also emphasize results that point to the positioning of young people and their opportunities in society and the labor can be seen as a result of discourses regarding area effects, ethnicity, language, class and gender. We have also found results where young people are using resistance discourses in their speech and in their actions regarding their current positioning in society from intersectional factors. We also show results that are relevant mediators working flexibility within a managed organization where the organization's framework and the current political winds that controls the focus of the work and thus the current discourses on the Employment Service. We also reveals some resistance in the working mediators approach to certain social discourses that affect their work with young people.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla de medverkande och alla de som har hjälpt oss under uppsatsens gång. Utan er inblandning och delaktighet hade denna uppsats inte gått att fullfölja så vi är ytterst tacksamma för all er hjälp!

Ett speciellt tack vill vi rikta till våra informanter, dels de unga som har tagit sig tid att sitta ner med oss på de olika Arbetsförmedlingarna och dels de olika arbetsförmedlarna som har medverkat (trots mycket arbete vid sidan av intervjuerna). Vi vill också tacka både de unga och arbetsförmedlarna för ett mycket bra bemötande och samarbete.

Vi vill också speciellt tacka vår handledare Nils Hammarén för ett mycket bra arbete och kunskap samt att ha hjälpt till med att styra in oss på olika spår genom uppsatsens gång.

Vi (forskare) har hela tiden haft ett bra samarbete under arbetsprocessens gång, där båda har haft lika stort ansvar för de olika byggstenarna (kapiteldelarna) och deltagande i bland annat de olika utförda intervjuerna. När vi satt och diskuterade vårt samarbete var vi båda mycket nöjda och tycker att hela processen har fungerat utmärkt och att vi har varit lika mycket delaktiga båda två.

Tack till alla, Ida Persson & Lina Stenlund

Innehållsförteckning

Del 1	8
1. Inledning	8
1.1 Den ökande ungdomsarbetslösheten i Europa	8
1.2 Vår studie	9
1.3 Områdesval/avgränsning	10
1.4 Syfte	10
1.5 Frågeställningar	11
2. Bakgrund	12
2.1 Definition av arbetslöshet/arbetssökande	12
2.2 Arbetsförmedlingen som organisation	12
2.3 Arbetsförmedlingen och ungdomar	12
2.4 Arbetsmarknadspolitiska program	13
2.5 Ungdomsarbetslösheten och dess utveckling på europeisk, nationell och lokal nivå	14
3. Tidigare forskning	16
3.1 Strukturell diskriminering	16
3.2 Ungdomar som står utanför	17
3.3 Ungdomsarbetslösheten och identitetskapandet.....	17
3.4 Övergångsregimer, socialt kapital och risker	18
3.5 Internationell forskning	20
3.6 Intersektionalitet, kategorisering och positionering av individer	20
3.7 Bristande övergångsregimer och risker	21
4. Teoretisk referensram	22
4.1. Strukturell diskriminering och diskurser kring kulturell identitet.....	22
4.2. Intersektionalitet, samspel mellan olika kategorier	22
4.3. Identitet.....	24
4.4. Klass & symboliskt kapital.	25
4.5. Makt, biomakt & disciplin.	25
4.6. Motstånd & Agens	26
4.7. Arbetsförmedlingen som byråkratisk organisation	26
4.7.1. Relationen mellan gräsrotsbyråkrater och klienter	27
Del Två	28
5. Metod	28
5.1 Metodologiskt resonemang i förhållande till ungdomsarbetslöshet.....	28
5.2 Förförståelse och etiska dilemman	28

5.3 Diskurser och Diskursanalys	29
5.4 Diskurspsykologi.....	30
5.5 Forskarrollen i en diskursanalys.....	31
5.6 Konstruktion som ontologi.....	31
5.7 Kvalitativa intervjuer.....	32
5.8 Semistrukturerade intervjuguider	322
5.8.1 Intervjuguide för arbetsförmedlare.....	32
5.8.2 Intervjuguide för unga	32
6. Tillvägagångssätt	33
6.1 Kvalitativa intervjuer med arbetsförmedlare.....	33
6.2 Kvalitativa intervjuer med unga	33
7. Urval	34
8. Bandning och transkribering av intervjuerna	35
9. Abduktion.....	35
10. Etik	36
11. Kritiskt förhållningssätt i förhållande till reliabilitet och validitet.....	37
11.1 Reliabilitet och generaliserbarhet	37
11.2 Validitet och generaliserbarhet.....	37
12. Metoddiskussion.....	38
13. Analysväg	38
13.1 Tillvägagångssätt vid diskursanalysen	38
Del 3	40
14. Övergripande presentation av informanterna	40
14.1 Ungdomarna	40
14.2 Arbetsförmedlarna.....	41
15. Analys	41
15.1 Identiteters konstruktion utifrån ungas tal.....	41
15.2 Identiteters konstruktion utifrån arbetsförmedlares tal	43
15.3. Ungdomars framställning av sin position utifrån ett intersektionellt perspektiv	45
15.4 Diskurser gällande språket	46
15.5 Diskurser gällande kvinnligt/manligt	46
15.6 ”Fula jobb” och klasstillhörighet.....	48
15.7 Arbetsförmedlares framställning om ungas positioner utifrån ett intersektionellt perspektiv	49
15.8 Makt och Motstånd utifrån de ungas perspektiv och framställning	52
15.9 Makt och Motstånd utifrån arbetsförmedlarnas framställning och perspektiv.....	53
16. Slutdiskussion	54

16.1 Identiteters konstruktion.....	54
16.2 Kategoriers positioner utifrån olika sociala villkor.....	55
16.3 Positionering i samhället utifrån ett ”korrekt språk”.....	55
16.4 Positionering utifrån olika intersektionella perspektiv.....	56
16.5 Arbetsförmedlingen som styrd organisation	57
17. Källförteckning.....	59

Del 1

---

1. Inledning

1.1 Den ökande ungdomsarbetslösheten i Europa

Under senare delen av 2000-talet har stora demonstrationer och upplopp utspelat sig i flertalet av Europas städer. Upploppen har letts och agerats ut av ungdomar som lever i länder med hög arbetslöshet och segregering. Mer djupare förklaringar till dessa ungdomars upplopp i olika europeiska städer i England 2011 och Frankrike 2005 samt i Aten 2008 ges av Ove Sernhede i artikeln "Polisvåldet radikaliserar" (Sernhede 2011). Han menar att det som är signifikant för dessa ungdomar är att de tillhör marginaliserade grupper i samhället som lever i fattigdom och hög ungdomsarbetslöshet. Sernhede menar att alla samhällen som frambringa sociala klyftor mellan människor också bidrar till att de underordnade inte kan känna sig delaktiga och att samhället då riskerar att mista sin sammanhållning. Han menar att även de svenska storstäderna marginaliserar människor utifrån ekonomiska och sociala resurser vilket i sin tur har skapat spänningar i städerna som går att likna vid de spänningar som råder i Europa (ibid).

Kieselbachs (2006) studie kring ungdomsarbetslösheten i sex europeiska länder (Sverige, Tyskland, Belgien, Spanien, Italien och Grekland mellan åren 1998- 2000) visar på en stigande ungdomsarbetslöshet med bidragande ökande risker för social exkludering, fattigdom och utanförskap. Studien visar att ungdomsarbetslösheten bidrar till en ökad exkludering av unga ifrån samhället genom att de unga hindras ifrån att integreras på arbetsmarknaden. Under den tid som studien pågick var ungdomsarbetslösheten högre än den generella arbetslösheten i alla länder förutom Tyskland, som beskrivs ha ett utbildningssystem med mycket mer praktik ute i arbetslivet. I Tyskland visade ungdomsarbetslösheten samma siffror som den generella i landet. Sveriges ungdomsarbetslöshet var i dessa mätningar 15 % och var därmed dubbelt så hög som den generella arbetslösheten i Sverige. Spanien hade den absolut högsta siffran av ungdomsarbetslöshet (40 % totalt).

Vi har valt att ha med denna studie i vår inledning då dess resultat visar att unga arbetslösa löper en hög risk för olika former av ohälsa och sämre livsvillkor. Ungdomsarbetslösheten bidrar också till att ungdomar i högre utsträckning blir beroende av sina föräldrars försörjning och att arbetslösheten hindrar dem från att bli självförsörjande och att skaffa sig egen bostad. Studien också visar att ungdomsarbetslösheten bidrar med skam, hopplöshet, underlägsenhet, känslor av att inte ha något värde, depression och stigmatisering (ibid).

Många studier och olika mätningar visar att ungdomsarbetslösheten kraftigt har ökat i hela Europa under den senare delen av 1990-talet och är idag en mycket viktig och väl diskuterad politisk fråga både inom EU och i Sverige. Frågor angående ökad sysselsättning för Sverige slogs fast vid rådsmötet i Bryssel den 21 februari 2012 inför EU-toppmötet den 1-2 mars 2012, där medlemsländerna uppmanades att ta fram förslag till fler och bättre jobb. Den nuvarande svenska regeringen har utifrån sämre förhållanden på den svenska arbetsmarknaden både för ungdomar och för vuxna, fått sätta fokus på att öka sysselsättningen för den svenska befolkningen. I sin budget för 2012 har de fastställt förslag för ökat arbete och sysselsättning för Sverige i ett arbetsmarknadspaket som innehåller tre centrala områden: att öka Arbetsförmedlingens handlingsutrymme, främja för fler insatser för unga arbetslösa

och förbättra den befintliga jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga (regeringen.se).

Vi kommer senare i vår bakgrundsdel att redogöra för både den europeiska och den svenska ungdomsarbetslösheten och dess omfattning som enligt de internetkällor och den officiella statistik vi har använt oss av har visat markanta ökningar i flera länder. Vi kommer också i vårt bakgrundskapitel att redogöra för vissa centrala begrepp som vi använder oss av i vår studie.

1.2 Vår studie

Vi har valt att studera ungdomsarbetslöshet i åldrarna 16-24 år och vi anser att detta ämne är högst relevant för socialt arbete då detta är ett komplext fenomen som även är ett ofta framträdande tema i dagens samhälleliga, mediala och allmänna debatter. Enligt regeringen.se arbetar både den svenska regeringen och andra myndigheter och/eller organisationer idag aktivt med frågor som berör unga arbetssökande och bedriver enligt egen utsago ett omfattande förebyggande arbete för att beivra ungdomsarbetslösheten. Vi har också funnit att tidigare forskning pekar på att ungdomsarbetslöshetens dilemma bidrar till att utestänga ungdomar ifrån både arbetslivet och ifrån samhället i stort (Stojanovic 2001). I SoU 2003:92 visas resultat där tiden som en ungdom har stått utanför arbetsmarknaden påverkar ungdomen negativt genom att de har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Ungdomsstyrelsen (2008:9) studie visar att ungdomars sociala kontext, bostadsort och etnicitet är avgörande faktorer som påverkar ungdomens möjligheter och handlingsutrymme då det råder högre ungdomsarbetslöshet i de stadsdelar i Sverige där det också bor fler invandrade familjer.

Vi kommer också att hänvisa till forskning kring arbetsmarknaden som strukturellt diskriminerande för utomlandsfödda ungdomar och vuxna (SOU 2006:59). Statistik och forskning visar på skillnader i både den generella arbetslösheten och i ungdomsarbetslösheten beroende på var i landet arbetslösheten studeras då det finns en mer utbredd arbetslöshet i vissa stadsdelar och förorter. Tidigare forskning har visat att denna utbredda arbetslöshet bidrar till ett mer ökat utanförskap, marginalisering och fattigdom hos de olika grupper och individer som lever där (Ungdomsstyrelsen 2008:9).

Vår studie kommer att handla om hur unga arbetssökande samt hur arbetsförmedlare som arbetar med ungdomsfrågor talar om ungdomsarbetslöshet. Vi är intresserade av att studera den diskursiva framställning som görs kring bland annat identitetskapande och vi kommer även att studera den kategoriseringen som sker av ungdomar på arbetsmarknaden samt hur de olika kategorierna tenderar att positionera sig efter varandra utifrån ett intersektionellt perspektiv. Vi har här valt att använda oss av Mattsson (2011) samt Eriksson- Zetterqvist och Styhre (2007) som menar att det intersektionella perspektivet har som fokus att studera hur olika kategorier så som kön, klass och etnicitet positioneras olika till varandra i samhället samt att studera hur ojämlikheter i samhället då kan uppstå. Mattsson menar även att kategorierna har olika position i samhället utifrån olika sociala kontexter samt att det inom varje kategori även uppstår ojämlikheter då varje kategori (man/kvinna) även har fler tillhörande kategorier (ung/vuxen, anställd/arbetslös) som också bidrar med att påverka individens positionering (ibid). I denna studie har vi valt att addera kategorin ålder då det är just ålder som är den avgörande faktorn till en individs positionering i samhället och i arbetslivet som över- eller underordnad (vuxen/ung).

Vi kommer i inledning, tidigare forskning och teorikapitel redogöra för studier och begrepp som visar på resultat kring ungdomars frånvaro och svårigheter att ta sig fram i samhället och på arbetsmarknaden. Dessa svårigheter bidrar till och påverkar de ungas behov av att kunna

skapa sina identiteter samt påverkar de ungas hälsa negativt och hindrar dem att själva få skapa sin framtid genom att få tillgång till arbetsmarknaden. De svårigheter vi här lyfter fram anser vi vara av största vikt att belysa då de unga är arbetsmarknadens framtid och ungdomsarbetslösheten är idag ett stort samhälleligt problem som vi anser behöver få mer utrymme i både media och i forskning.

För att få fram det material vi kommer att presentera i uppsatsen är bland annat hämtad från olika källor såsom litteratur, tidsskrifter, artiklar etc. Vi har också utfört litteratursökning i databasen Summon supersök (som nås via Göteborgs universitets hemsida) och har bland annat använt oss av nyckelord som *labour market*, *identities*, *construction*, *discourses* etc. Både den tidigare forskning vi har använt oss av i uppsatsen och de olika mötena med våra informanter har bidragit till ny förvärvat kunskap och då också ett ytterligare ökat intresse för ungdomsarbetslösheten.

1.3 Områdesval/avgränsning

Med vår studie är vi intresserade av att studera ungdomsarbetslösheten i Göteborg som nu är vår bostadsort. Att vi valde just Göteborg beror på att det är en storstad i Sverige där vi vet att det finns en stor social och etnisk segregation. Dock stämde inte vår förförståelse med den statistik vi fann som speglar ungdomsarbetslöshetens utsträckning, då den var större än vad vi tidigare trodde. I studien vill vi också göra en jämförelse utifrån en maktaspekt mellan ungas tal om sin situation och hur arbetsförmedlare talar om de unga som står utanför arbetsmarknaden och har därför valt att göra intervjuer med både unga och arbetsförmedlare.

Inledningsvis var vi i kontakt med fler Arbetsförmedlingar än de som blev aktuella för vår studie. Dessa arbetsförmedlingar hade inte möjlighet och tid att hjälpa oss att utföra vår studie och vi valde då att kontakta tre andra arbetsförmedlingar i Göteborg nämligen Angered, Gamlestaden och Hisingen. Anledningen till att vi kontaktade just dessa arbetsförmedlingar var dels att vi i statistik över arbetslösheten i Göteborg fann att just befolkningen i Angered, Östra Göteborg (Gamlestaden) och Hisingen i störst utsträckning var arbetslösa och dels att flertalet av invånarna där lever på försörjningsstöd. Detta var något vi ansåg vara intressant och viktigt att studera. Dessa tre Arbetsförmedlingar var även de som regelbundet hade *öppna-hus* för unga och att vi fann det möjligt för oss att genom dessa öppna aktiviteter söka unga informanter. Vi valde denna väg eftersom de inskrivnas uppgifter på Arbetsförmedlingen är konfidentiella och inte är möjliga för utomstående att ta del av. I ett direkt möte med de unga fick vi tillåtelse av Arbetsförmedlingarna att personligen fråga ungdomarna om intresse av att ställa upp i en intervju.

Vi kommer att presentera vårt syfte och våra problemformuleringar nedan som är ett resultat av intressanta teman vi funnit i vår tidigare forskning och våra teoretiska val. I vår bakgrundsdel kommer vi att presentera relevant statistik över vissa stadsdelar i Göteborg för att ge en bild av hur ungdomsarbetslösheten ser ut.

1.4 Syfte

Syftet med vår uppsats är att studera unga arbetssökandes tal om sin situation och hur arbetsförmedlare talar om de unga som står utanför arbetsmarknaden. Vi är intresserade av att jämföra talet kring ungdomsarbetslöshet ur dels ett ungdoms- och dels ett myndighetsperspektiv då vi vill studera de diskursiva framställningarna som görs kring bland annat identitetskapande, makt och motstånd. Uppsatsen kommer också att handla om den kategorisering som sker av ungdomar på arbetsmarknaden samt hur de olika kategorierna tenderar att positionera sig till varandra utifrån ett intersektionellt perspektiv. Utifrån detta

kommer vi också att närmare undersöka de ungas ställning och möjligheter på arbetsmarknaden och i samhället.

För att konkretisera vårt syfte har vi valt att strukturera upp frågeställningar som vi kommer att ha som utgångspunkt i våra intervjuer, vår analysdel och vår diskussion.

1.5 Frågeställningar

1. Hur talar arbetslösa ungdomar respektive arbetsförmedlare i Angered, Gamlestad och Hisingen om den rådande ungdomsarbetslösheten?
2. Vilka diskurser framställs och hur konstrueras olika identiteter?
3. Hur kan de olika identiteterna med olika tillhörande kategorier positioneras i förhållande till varandra utifrån ett intersektionellt perspektiv?
4. Hur kan de olika kategoriernas positioner tänkas påverka individens situation och möjligheter i samhället?

2. Bakgrund

Nedan i vårt bakgrundskapitel kommer vi dels att redogöra för begreppet arbetslöshet och dess betydelse, dels presentera både den rådande generella arbetslösheten och ungdomsarbetslösheten på europeisk, nationell och lokal nivå. Vi kommer att kortfattat presentera myndigheten Arbetsförmedlingen samt de insatser och arbetsmarknadspolitiska program som står till ungdomars förfogande. Vi kommer endast att presentera de insatser för unga som har kommit att bli aktuella för just vår studie då vi är inte ute efter att göra någon kartläggning kring de stöd- och hjälpinsatser som finns för ungas räkning i Göteborgs kommun. De insatser vi nedan redovisar har kommit att bli aktuella för vår studie då vi bland annat har utfört intervjuer med unga som befinner sig i dessa insatser eller att det i intervjuerna med arbetsförmedlarna framkommit ett tal kring vissa särskilda insatser som därmed blir aktuella att presentera.

2.1 Definition av arbetslöshet/arbetsökande

Att vara arbetsökande i Sverige betyder att man är mellan 15-74 år och icke är sysselsatt i arbete. De grupper av individer som står utanför den svenska arbetskraften är individer som är studerande, bedriver hemarbete och är långtidssjukskrivna. Studerande kan dock räknas in i arbetskraften om de försöker finna arbete eller är villiga att ta det arbete som står till deras förfogande. Att vara arbetsökande innebär också man står utanför arbetsmarknaden och att man inom 14 dagar ska kunna stå till arbetsmarknadens förfogande för att påbörja ett arbete. Att vara icke sysselsatt innefattar också de personer som inom den senaste månaden bedrivit aktivt arbetsökande (ekonomifakta.se).

2.2 Arbetsförmedlingen som organisation

Arbetsförmedlingen (arbetsförmedlingen.se) fick sitt namn den 1 januari år 2008 och är idag Sveriges organisation för arbetsgivare och arbetsökande personer. Arbetsförmedlingens huvudsakliga uppgift är att fungera som ett forum där tjänstemän (arbetsförmedlare) arbetar med att förena arbetsökande individer och arbetsgivare. Arbetsförmedlingen ska också bedriva aktivt arbete för att få in individer på arbetsmarknaden som tenderar att ha större svårigheter än andra samt begära hjälp av andra ”kompletterande aktörer” för att effektivisera samt påskynda arbetet med individer som söker arbete. Att utföra ”matchning” mellan arbetsökande och lediga jobb hör också till Arbetsförmedlingens arbetsuppgifter. Regering och riksdag är de statliga organ som sätter upp mål, utformar uppdrag samt arbetsuppgifter för Arbetsförmedlingen som idag framförallt styrs av regler och förordningar. Organisationen är till sin form målstyrd, vilket betyder att regeringens alltomfattande mål bryts ner till verksamhetsmål, och anpassas därefter till de olika organisatoriska nivåerna som finns inom myndigheten. Nivåerna inom Arbetsförmedlingen utformar därefter nivåfokuserade mål som respektive nivå och dess tjänstemän arbetar efter (ibid).

2.3 Arbetsförmedlingen och ungdomar

I *Arbetsförmedlingens återsrapportering 2012* står det att förmedlingens huvudsakliga mål fokuserar på att förhindra en ökande ungdomsarbetslöshet samt att förmedlingen ska skapa gynnsammare förutsättningar för unga att ta sig fram på arbetsmarknaden. Enligt rapporten ska Arbetsförmedlingen snabbt ingripa för unga inskrivna, hjälpa dem att få jobb eller utbildning samt erbjuda unga arbetsmarknadspolitiska program som innehåller speciella insatser. Ungdomar som t.ex. har vissa svårigheter att i dagens samhälle etablera sig på arbetsmarknaden är de som tar klivet ifrån skolan ut till arbetslivet. Det är en grupp som ofta

tenderar att bli arbetslösa då de dels är ”färska” och ”gröna” i arbetslivet samt dels att många har icke-fullständig utbildningsbakgrund. För unga med en ej komplett utbildning i ”bagaget” eller utan erfarenhet från arbetsmarknaden ställs större krav om att ha korrekta referenser vid jobbetande. Att sakna både erfarenhet och avslutad gymnasieutbildning minskar chanserna till både vissa arbeten som kräver att en individ ska ha högre än grundskoleutbildning och till ytterligare utbildning. I rapporten står det också att de arbeten där man enbart behöver grundskoleutbildning är på väg att upphöra och de kvalifikationer som främst idag efterfrågas är universitets- eller högskoleutbildning. För att förhindra att t.ex. denna ovan nämnda grupp hamnar i arbetslöshet ska Arbetsförmedlingen erbjuda speciella stöd- och hjälpinsatser eller på annat sätt sporra ungdomarna att uppta studierna igen och/eller påbörja t.ex. folkhögskolan (ibid).

I *Arbetsförmedlingens återrapportering 2012* står det vidare att Arbetsförmedlingen i sitt arbete med unga ska erbjuda insatsen *matcha till anställning*. Att matcha betyder att arbetsförmedlare försöker finna likheter mellan ett ledigt arbete i t.ex. sin platsbank med de arbetssökande ungas erfarenheter eller önskemål som de möter. Matchningen kan också ske i form av att Arbetsförmedlingen organiserar ett socialt forum så att arbetsgivare och arbetssökande träffas genom t.ex. rekryteringsträffar, öppna hus för ungdomar etc. Detta kan ske både via internet och i fysiska lokaler. Genom att fokusera på matchningen har de unga kunnat skapa fler individuella kontakter med arbetsgivare, vilket många gånger är A och O för de många unga som är nya på marknaden (ibid).

2.4 Arbetsmarknadspolitiska program.

Jobbgarantin för ungdomar är det största programmet och gäller för ”*ungdomar med 90 dagars arbetslöshet under en ramperiod av fyra månader (...)*” (Arbetsförmedlingens återrapportering 2012 s.21). UGA vänder sig till unga mellan 16-24 år och de unga måste vara 18 år för att få ersättning. Ersättningen är åldersgrundad och inkasseras då unga deltar i aktivitetsstöd. Unga arbetssökande har olika utgångspunkter och behov i sitt jobbsökande vilket bidrar till att aktiviteterna inom UGA kan variera från ungdom till ungdom. De aktiviteter som står till ungdomars förfogande erbjuder t.ex. ökad hjälp när de söker jobb eller så kan de unga erbjudas praktik, utbildning eller hjälp att starta eget. *Praktik* är t.ex. en form av aktivitet som har kommit på tal i intervjuerna med både arbetsförmedlarna och ungdomarna i vår studie, då arbetsförmedlingen arbetar efter att få arbetssökande ungdomar att själva söka sin praktik för att få in en fot på arbetsmarknaden.

Att som ung få praktik innebär enligt arbetsförmedlingen att ungdomen genom denna erfarenhet och detta kontaktskapande har större chanser till att få ett jobb. Prövotiden på ett visst ställe äger rum i max tre månader, dock kan de unga ha fler praktikplatser då de kan befinna sig inom UGA i högst 15 månader. Andra aktiviteter som har stort fokus på arbetsförmedlingen och som har beskrivits av arbetsförmedlarna under intervjuerna är arbetsförmedlingens *utbildningar*. Unga erbjuds utbildning som är verksamhetsorienterad, vars ändamål är att göra vägen mot ett arbete så hindersfri som möjligt. De kan också erbjudas utbildning som har teoretisk inriktning, vilket är till för att skapa gynnsammare förutsättningar för de unga att dels sätta igång med en verksamhetsorienterad utbildning eller dels ta upp den reguljära utbildningen igen. De unga som har icke-fullständiga grundskole- och/eller gymnasiebetyg kan gå folkhögskoleutbildning på tre månader. Då de unga arbetssökande har befunnit sig inom UGA i 15 månader övergår de sedan till *jobb- och utvecklingsgarantin (JOB)*. Här erbjuds bland annat aktiviteter såsom att få coachning i sitt yrkesletande genom att få stöd och tips på hur man t.ex. ska kunna få ett jobb. Andra insatser tenderar att bli bland annat praktik och utbildningar (ibid).

2.5 Ungdomsarbetslösheten och dess utveckling på europeisk, nationell och lokal nivå

Eurostats hemsida (eurostat.com) visar att det år 2012 i mars inom EU-27 fanns 5,516 miljoner arbetslösa ungdomar under 25 år. Siffror från mars 2011 visar att detta är en ökning med cirka 303 000 personer, då ungdomsarbetslösheten år 2012 är 22,6% och år 2011 uppmättes till 21,0%. Den lägsta ungdomsarbetslösheten rapporterades i Tyskland (7,9 %), i Österrike (8,6%) och i Nederländerna (9,3%). Högst ungdomsarbetslöshet uppmättes i Spanien (51,1%) och i Grekland (51,2%) (ibid). I Sverige uppmättes ungdomsarbetslösheten (15- 24 år) i april 2012 till 25.1% och den generella arbetslösheten i Sverige (15- 74 år) uppmättes vid samma tillfälle till 7.8% (ekonomifakta.se).

Nedan redovisas en översikt över Sveriges och Göteborgs stads befolkningens mängd samt ungdomsarbetslöshet (18-24 år) med hjälp av officiell statistik hämtad från Göteborgs kommuns hemsida (goteborg.se) och Statistiska centralbyråns hemsida (scb.se). Efter denna översikt har vi brutit ner Göteborgs stad i de utvalda stadsdelar som vi i studien närmare har valt att undersöka: Angered, Gamlestaden och Hisingen.

Den statistik som Göteborgs stad använder sig av för att visa ungdomsarbetslösheten är indelad dels i grupper med individer som är inskrivna som arbetssökande på Arbetsförmedlingen men inte deltar i något arbetsmarkandsprogram och dels i grupper med de individer som är inskrivna som arbetssökande och som deltar i ett program med aktivitetsstöd. Eftersom urvalsgrupperna och mätteknikerna för olika presentationer av arbetslöshet inte är det samma blir siffrorna inte överrensstämmande med statistik från SCB i förhållande till statistik från Göteborgs stad (goteborgsstad.se). Vi har nedan valt att presentera statistik över arbetslösa ungdomar i de aktuella stadsdelarna i Göteborg och har valt att presentera dessa grupper av ungdomar som Göteborgsstad väljer att redogöra för i syfte att ge en så verklighetsbaserad bild som möjligt över ungdomsarbetslösheten i dessa stadsdelar.

Enligt Göteborgs kommuns hemsida bestod Göteborg år 2010 av totalt 513 751 personer som redovisas i åldersspannet från 0 år och upp till 85 år och uppåt. Denna befolkningens mängd utgjordes av 259 031 kvinnor och 254 720 män. De unga i åldrarna 18-24 år uppmättes till 65 531 stycken, vilket är 12,8 % av den totala befolkningens mängden. Målgruppen ungdomar bestod av 33 174 stycken kvinnor och 32 357 var män. Ungdomsarbetslösheten i Göteborg uppmättes 2011 till 22.4%. Ungdomsarbetslösheten i hela Sverige var vid samma tidpunkt 22.9%.

Enligt Göteborgs kommuns hemsida uppmättes ungdomsarbetslösheten i Angered i april 2012 till 5,7 % för de ungdomar som var inskrivna på Arbetsförmedlingen men som inte deltog i ett program med aktivitetsstöd. I Angered var det 8,6 % arbetslösa ungdomar som var inskrivna på Arbetsförmedlingen och som deltog i ett program med aktivitetsstöd.

I Östra Göteborg, där Gamlestaden är den ansvariga Arbetsförmedlingen, var det 5,7 % av gruppen arbetslösa ungdomar som inte deltog i ett program och 5,6 % av de unga arbetslösa som deltog i program med aktivitetsstöd. Hisingens arbetslöshet presenteras utifrån sina tre olika stadsdelar nämligen; Västra Hisingens med en uppmätt ungdomsarbetslöshet med unga utan att delta i program med aktivitetsstöd till 4,1 %, gruppen som deltar i program till 5,9 % av de unga. Norra Hisingen redovisar att 3,0 % av de unga inte deltar i ett program medan 5,4 % deltar. Lundby uppvisar att 2,2 % av de unga arbetssökande är utanför program medan 3,2 % deltar i program. De stadsdelar vi har valt att ha med i studien har både en hög generell arbetslöshet samt ungdomsarbetslöshet i förhållande till andra stadsdelar så som Centrum som

vid samma tidpunkt uppvisade ungdomsarbetslöshet uppmätt till 1,4 % av gruppen arbetssökande unga utan aktivitetsstöd och 1,2 % av gruppen arbetssökande med aktivitetsstöd (goteborg.se).

3. Tidigare forskning

I detta kapitel kommer vi att presentera den tidigare forskning som vi valt som utgångspunkter till vår uppsats. De olika teman som vi finner i vår tidigare forskning och som återfinns i texten nedan är bland annat strukturell diskriminering, ungas utanförskap, områdeseffekter, risker som finns i dagens samhälle med att anställa en ungdom, socialt kapital, identitetskapande och stigma. Vi kommer att knyta an till denna tidigare forskning i både vår analysdel och i vår slutdiskussion.

3. 1 Strukturell diskriminering

I inledningen till SoU-rapporten *Arbetslivets (O)synliga murar* (SOU 2005:41 s 9-35) beskriver de los Reyes den svenska arbetsmarknaden som strukturellt diskriminerande för utlandsfödda medborgare och deras barn genom de rådande kategorierna rörande invandrare i Sverige. Hon menar att samhället både på arbetsmarknads- och på institutionell nivå tillskriver dessa individer en kollektiv identitet vilket bidrar med att skapa underordnade och exkluderande positioner i samhället. De rådande diskurserna i samhället favoriserar ”svenskheten” gentemot det som ses som etnisk olikhet och etniska skillnader. de los Reyes lyfter fram vikten av det intersektionella perspektivet på framtida forskning för att kunna studera de maktförhållanden som bidrar till dessa kategoriseringar (ibid).

Utifrån Ungdomsstyrelsens *En analys av ungas utanförskap* (2008:9) framträder stora skillnader rörande ungas levnadsvillkor så som skola, utbildning, arbetsmarknad och hemförhållanden utifrån vilka delar av samhället de lever i. Studien visar på att dessa skillnader är ett resultat av segregering i samhället där bostadsort, klass och etnicitet är viktiga komponenter. I studien ingick tre olika stadsdelar i Sverige med redan kända socioekonomiska problem där t.ex. stadsdelen Hjällbo i Göteborg var en av dem. Studien visar att de socioekonomiska problemen är utbredda för flertalet av familjerna i dessa delar med många individer som lever på försörjningsstöd, i trångboddhet och i arbetslöshet. Ungdomsstyrelsen menar att den boendesegregation som finns i Sverige fortlöpande bidrar med att särskilja individer och familjer med socioekonomiska problem från individer och familjer med starkare resurser. Boendesegregationen och de områdeseffekter som detta medför leder till olika levnadsvillkor, möjligheter och utanförskap. Områdeseffekter beskriver ungdomsstyrelsen som de olika effekter som inte kan hänvisas till individens möjligheter till att själv välja så som val av utbildning eller yrke utan existerar oberoende av individens egna vilja. Detta påverkar individerna i olika val samt möjligheterna till att välja, tillgång till samhället och till arbetsmarknaden. Ungdomsstyrelsen menar att det finns en inställning i samhället till individer med utländsk bakgrund som skapar hinder och segregerar dessa individer. Denna inställning har starkare påverkan än vad individernas egen språkförmåga eller utbildningsnivå har (SoU 2005:56 i Ungdomsstyrelsen 2008:9).

Studien visar också att ungdomsarbetslösheten i Sverige är högre i dessa utsatta områden och att unga med utländsk bakgrund har svårare att ta sig in på arbetsmarknaden efter avslutade studier. I dessa områden var det också störst antal invånare under 26 år än i resten av Sverige, fler unga kvinnor var utan sysselsättning och fler unga kvinnor skaffade barn i tidig ålder. Det var även fler unga kvinnor än män som studerade. Andelen med långvarigt försörjningsstöd är betydligt högre i dessa stadsdelar och exempelvis var det i Hjällbo 14 % som levde med långvarigt försörjningsstöd år 2006 i jämförelse med den totala siffran för hela Sverige som då var 1,5 % som levde på försörjningsstöd. Ungdomsstyrelsen menar att brister i olika elevers studieresultat delvis kan ses utifrån individuella skillnader hos elever men även att det

finns brister i skolornas resurser och pedagogik. Förutsättningarna i dessa skolor ser annorlunda ut delvis för att nivån på utbildningen inte är som i övriga Sverige och att de har sämre studieresultat. De ungdomar som har bra betyg byter ofta skola ifrån dessa områden för att få bättre utbildning och skolan får då aldrig elever som kan visa på bra resultat och höja nivån. Ungdomsstyrelsen menar att det i områden med många utlandsfödda personer också placeras flest nyankomna familjer. De nyankomna ungdomarna har sämre möjligheter efter avslutade studier då dessa ungdomar ligger i genomsnitt fem poäng lägre per år i studieresultat än genomsnittet i Sverige samt att de också oftare har sämre sociala villkor (Ungdomsstyrelsen 2008:9).

3.2 Ungdomar som står utanför

I SoU rapporten *Unga utanför* (2003:92) beskrivs situationen för de ungdomar som år 2001-2002 var utanför systemet genom att de varken hade sysselsättning eller studerade. I målgruppen 16-19 år som varit utanför i ett års tid var det tre av fyra som återgick till studier, i åldersgruppen 20-24 år var det bara en av fem som återgick till studier efter ett års utanförskap och bara en av tio ungdomar hade arbete. De ungdomar som hade stått utanför mer än två år hade betydligt svårare att etablera sig och hade i högre grad tillfälliga anställningar. Flertalet av dessa ungdomar var utlandsfödda och de ungdomar som levtt i Sverige mindre än fem år var överrepresenterade i denna grupp samt att flertalet av dessa ungdomar inte hade avslutade studiebetyg. Rapporten visar på att det varje år finns en grupp på 25000–30000 ungdomar som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden eller i skolsystemet. Av de ungdomar som var utanför 1990 var det en tredjedel av dessa som fortfarande stod utanför 2001. Den målgrupp som studien visar har de bästa förutsättningarna från år 1990 till år 2001 är män som 1990 var mellan 16-19 år, som är svenskfödda och stått utanför i högst ett år, där det tio år senare var 68 % som var i arbete och 8 % som stod utan sysselsättning.

Rapporten visar också på olika livsvillkor för ungdomarna som påverkat deras möjligheter och val. Många av ungdomarna har haft svårigheter i skolan och har därför svårare att återvända och fortsätta med studierna. Bland de unga med någon form av ohälsa hade flertalet av dessa ofullständiga grundskolebetyg och enligt rapportens statistik minskar ungdomarnas ohälsa med deras utbildningsnivå. Här påverkas även ohälsan av den sociala klass ungdomen tillhör, utländsk bakgrund och om ungdomens familj lever på försörjningsstöd. Rapporten ger förslag till ökat ansvar för kommunerna i Sverige för att aktivt stötta de ungdomar under 20 år som inte studerar eller arbetar. Andra förslag är mer resurser till grund- och gymnasieskolor med lärlingsplatser och ett ökat samarbete med folkhögskolor.

3.3 Ungdomsarbetslösheten och identitetskapandet

I Stojanovics avhandling *Unga arbetslösa ansikten, Identitet och subjektivitet i det svenska och danska samhället* (2001) diskuterar hon ungdomars identitetskapande i det senmoderna samhället där ungdomar får kämpa för att bli handlande subjekt och aktörer i sina egna liv. Hon menar att det för ungdomarna råder en stor okunnighet och en osäkerhet kring hur de ska handla för att fungera i ett samhälle. Hon menar att ungdomen och ungdomsåren måste ses som kontextuell då samhället ständigt förändras och studier kring ungas villkor måste fokusera på hur ungdomar söker svar på olika sätt att subjektiveras. Ungdomsåren är en tid då ungdomarnas egen framtid bestäms utifrån de val och möjligheter individen själv gör och har vilket är produkten av deras symboliska kapital. Det är utifrån samhällets ständigt nya krav på individen som det blir allt svårare att skapa sin egen identitet (ibid). Stojanovic diskuterar även kring Goffmans tre identitets-typer, nämligen social, personlig och subjektiv identitet (Goffman 1973). Den sociala identiteten är den som varje individ föds in i genom olika kategorier och kontexter i samhället. Den personliga identiteten står för den bild

individen väljer att visa upp och den sista subjektiva identiteten är vår ”jag- upplevelse” och vår självuppfattning som styrs av våra erfarenheter och de kontexter vi lever i. Tillsammans utgör dessa typer identitetskapandet hos varje individ där individen både internaliserar och speglar sig själv i andra och i den verklighet de lever i (ibid).

Stojanovic (2001) diskuterar även kring hur anställningsformerna i Sverige har kommit att ändras till fler korttidsanställningar vilket bidrar till att individen i det senmoderna samhället inte skapar sig en fast yrkesidentitet utan får ta flera tillfälliga jobb. Hon menar att det har skett en utveckling från att socialiseras in i olika yrkeskategorier till att behöva skapa och välja egna individuella vägar. Stojanovic beskriver även ungdomar som en utsatt grupp i samhället där de inte får tillgång till arbetsmarknaden vilket också påverkar ungdomarnas levnadsvillkor i övrigt. Att vara arbetslös påverkar dessutom ungdomarnas möjlighet till att själva forma sin identitet i positiv riktning. Att vara arbetslös innefattas också av att tillskrivas arbetslöshetens tillhörande kategorier och metaforer som involveras av olika tabun och stigman vilket bidrar till negativa upplevelser för ungdomen. Detta menar Stojanovic står i strid med de förväntningar och krav ungdomar har över att få vara aktiva subjekt och ta kontroll över sin egen tillvaro.

Stojanovic menar att ungdomsårens vanliga sökande och testande av olika identitetsdrag och identiteter också ofta uppfattas av omgivningen som ett oacceptabelt beteende då dessa kan skilja sig ifrån samhällets normer och bidra till att ungdomar får en marginell ställning i samhället. Stojanovic menar att individer som befinner sig i marginella ställningar kan skapa subjektiva marginaliserande identiteter genom upplevelsen av att vara marginaliserad. Arbetslösa ungdomar lever enligt Stojanovic i en marginell ställning i samhället både på strukturell nivå så som arbetsmarknad och andra statliga institutioner och även på personlig nivå när det gäller ungdomars utbildning och erfarenhetsnivå. Denna marginella ställning kan bidra till att individen leder sig bort ifrån att försöka ta sig in på arbetsmarknaden och i stället väljer mer osäkra vägar.

Att vara arbetslös bidrar även till att individen får ett stigma då Stojanovic menar att just arbetslöshet kan ses av samhället som individens ovilja till att arbeta. Arbetslösa andragenerationens ungdomar har ett stigma relaterat till brister i sin personliga karaktär (arbetslös, ovilja till arbete) och tribala stigma (vilket berör deras etnicitet, annan religion etc.) menar Stojanovic. Att tillhöra kategorin andragenerationens ungdom kan bidra till att individen utvecklar dubbla kulturella identiteter och att individen samtidigt står i marginalen till dessa olika kulturella kategorier. Risker för arbetslösa ungdomar menar Stojanovic är att ungdomen kan utifrån sina egna erfarenheter av misslyckande och utanförskap överta samhällets och omgivningens förväntningar och syn på att vissa grupper i samhället automatiskt står utanför samhället och därmed internaliserar denna uppfattning som inslag i sin egen identitet. Detta kan påverka individens självförtroende och självuppfattning och bidra till en bristande tro på sig själv och till att klara av vissa uppgifter eller jobb (ibid).

3.4 Övergångsregimer, socialt kapital och risker

Håkansson (2011) menar att det saknas övergångsregimer från det svenska skolsystemet till arbetslivet när de svenska skolungdomarna avslutat sina studier och att detta bidrar med att utestänga ungdomarna ifrån arbetsmarknaden. Med övergångsregimer menar Håkansson vägar som samhället kan erbjuda ungdomar som ska verka för att stärka deras sociala kapital och därmed minska riskerna som finns med att anställa en ungdom för en arbetsgivare. De övergångsregimer som finns i Sverige idag menar Håkansson bara fokuserar på utbildning och är ett resultat av regler och lagar som följer arbetsmarknaden och skolan samt de normer, värderingar och informella regler som existerar i samhällets diskurser. Håkansson menar att

den risk som varje anställning innebär för arbetsgivaren kan minimeras med fungerande övergångsregimer. Faktorer som kan minimera dessa risker definieras av Håkansson som gymnasieutbildning och även eftergymnasial utbildning, referenser eller att vara känd för arbetsgivaren. Gymnasieutbildningen i sig menar Håkansson innehålla för lite praktik och direkt övergång/kontakt med arbetslivet för att ungdomar ska vara kända för arbetsgivare och därmed avlägsna risker vid en anställning. Gymnasiebetyg ses i relation till icke- avslutad gymnasieutbildning minska riskerna för anställning för ungdomarna av Håkansson.

Vidare diskuterar Håkansson de fasta ingångslöner som finns idag som bidrar till att arbetsgivaren måste jämföra ungdomens erfarenhet och förväntad produktivitet med äldre personer och deras lönesättning, arbetslivserfarenhet och förväntad produktivitet. Detta medför i sin tur att ungdomar missgynnas på arbetsmarknaden eftersom det är mer lönsamt att anställa en äldre med mer dokumenterad kompetens. Med hjälp av sociala kapital (olika nätverk) kan ungdomen minimera den risk som finns för sin egen anställning och olika nätverk ger även större möjligheter för individen. Genom det svenska systemet får inte ungdomarna hjälp med att utveckla sitt sociala kapital genom tillgång till olika sociala nätverk på arbetsmarknaden under sin utbildning, och de unga måste själva skaffa detta på egen hand efter avslutade studier. Håkansson menar att ungdomarna idag får skaffa sig sina nätverk genom föreningslivet vilket har medfört att dagens ungdomar har mindre socialt kapital. Andra faktorer i det svenska systemet beskriver Håkansson vara att ungdomar med ej avslutade studier har betydligt svårare att få jobb, ungdomars utbildningar motsvarar inte marknadens behov samt att det utbildas för många personer till vissa yrken än vad marknaden kräver.

Håkansson beskriver även begreppen primär- och sekundärarbetsmarknad där den sekundära arbetsmarknaden har sämre löner, sämre villkor, ingen "karriärstege att klättra på" och har lägre social status. Här finns grupper som har svagare anknytning till arbetslivet så som ungdomar, kvinnor eller utomlands födda. Inom den primära arbetsmarknaden finns det högre krav på utbildning, högre löner och större möjlighet till att avancera. Ungdomar placeras inom den sekundära arbetsmarknaden eftersom de inte anses ha erfarenheter som krävs för att platsa i den primära.

Håkansson anser att det måste finnas bredare förklaringar till varför ungdomar i högre utsträckning än vuxna är arbetslösa och menar att det måste finnas andra brister i det svenska utbildningssystemet. Han menar att det viktigaste för arbetsgivaren är individens totala symboliska kapital vilket också reducerar riskerna för en arbetsgivare att anställa en person. Håkansson menar att det är genom individens överbyggande sociala kapital som nya relationer kan byggas till såväl samhället i stort som till arbetsmarknaden. Det överbyggande sociala kapitalet innefattas av nätverk som är inkluderande och omfattas av många olika grupper av människor i samhället. I individens anknytande sociala kapital finns de trygga och kända relationerna som också står för gemensamma intressen men fungerar inte som resurs eller referens när det gäller att få tillgång till arbetsmarknaden. De anknytande sociala kapitlen fungerar som exkluderande ifrån samhället då personer inom olika anknytande grupper ofta är inåtriktade och starkt lojala mot varandra vilket i sin tur kan medföra en misstro mot andra som står utanför den egna homogena gruppen.

I Håkansson studie visade resultatet att de ungdomar som hade starkare överbyggande socialt kapital utifrån att de deltog aktivt i en eller flera föreningar hade 50 % mindre risk att vara arbetslösa. Andra resultat som studien visade var att högutbildade ungdomar hade en 75 % lägre sannolikhet att vara arbetslös än en lågutbildad ungdom. Studien visar även att ungdomars deltagande i olika föreningsliv minskar vilket i sin tur kan vara en faktor till den

ökande ungdomsarbetslösheten eftersom det är viktigast för just ungdomar att delta i föreningslivet för att stärka sina sociala nätverk.

Håkansson menar att svagt socialt kapital ofta resulterar i arbetslöshet vilket i sin tur ofta bidrar till att individen passiviserar och därmed inte kan bredda sitt sociala kapital. Att delta i ett socialt nätverk bidrar även med att stärka individens normer och värderingar genom att individen vill framstå som något positivt i nätverket. Håkansson kallar detta för en fostran till olika normer, värderingar och tillit. Arbetslösa behöver därmed mer överbryggande socialt kapital för att ta sig in på arbetsmarknaden (ibid).

3.5 Internationell forskning

Vi har medvetet valt att fokusera på de teman som den nationella forskningen redogör för då vi vill förankra forskningen om t.ex. strukturell diskriminering, ungas utanförskap samt övergångsregimer på en internationell nivå. Ungdomsarbetslöshet, ökade krav gällande utbildning/arbete samt forskning med ett intersektionellt perspektiv är inte något unikt för Sverige utan är något som också finns ute i Europa. Vi kommer först att redogöra för hur tillskrivandet av särskilda kategorier och kollektiva identiteter tenderar att positionera och dela upp individer i kategorierna ”vi och dom”, samt hur denna uppdelning begränsar vissa grupperns chanser på arbetsmarknaden. Det Håkansson (2011) kallar för övergångsregimer ifrån skolans värld till arbetslivet saknas i Sverige och den internationella forskningen påvisar att detta också är något som är bristfälligt ute i Europa. Vi kommer också att redogöra för de risker dagens ungdomar tenderar att ställas inför då kraven ökar både gällande arbetsmarknaden samt i skolans värld. Vi anser att denna internationella forskning är av yttersta vikt för vår studie då vi både genom empiri från våra informanter samt tidigare forskning finner att ungdomsarbetslöshet och utbildning många gånger samspelar och påverkar varandra.

3.6 Intersektionalitet, kategorisering och positionering av individer

Kamali (2008) beskriver ett tvärvetenskapligt projekt som undersöker de mönster som tenderar att ge upphov till diskriminering och exklusion på arbetsmarknaden och inom skolsystemet i åtta stycken europeiska länder (Österrike, Cypern, Tyskland, Frankrike, Italien, Sverige, England och Polen). Kamali menar att det råder icke-jämlika förhållanden på både arbetsmarknaden och i skolvärlden där olika kategorier behandlas olika. Dessa kategorier tenderar att skapas bland annat utifrån intersektionella faktorer där kategorin etnicitet i förhållande till andra kategorier såsom kön, klass och religion konstruerar en uppdelning mellan ”vi och dom” samt tilldelar olika kategorier olika kulturella egenskaper. Kamali menar att konstruktion av kategorier utifrån en kollektiv tillhörighet kan bidra till exklusion, diskriminering och stigmatisering. Kamali beskriver att denna rangordning av kategorier är något som äger rum i alla olika samhällen och att det konstrueras genom diskurser och/eller praktiker där vissa individer med högre status har mer makt att uttrycka sig. Kamali menar att det inom många europeiska länder och dess arbetsmarknader samt skolsystem förekommer både diskriminering och exklusion, vilket Kamali hävdar är nära associerat till att ha en utländsk bakgrund. Denna exklusion påverkar t.ex. individens livsval, framgång samt skolgång och Kamali beskriver att det är viktigt att studera komponenter såsom etnicitet,

social klass, bakgrund, kön etc. för att förstå de ojämlika förhållandena samt uppdelning mellan ”vi och dom” gällande arbetsmarknaden och skolgången (ibid).

Forskaren Sen (1997) skriver också att minoriteter såsom t.ex. utomlandsfödda individer tenderar att vara de grupper som påverkas mest då arbetsmarknaden blir allt mer begränsad. Sen menar också att det idag bland europeiska länder är en viktig och prioriterad fråga som har kommit att beröras under de senaste valen (ibid).

3.7 Bristande övergångsregimer och risker

Furlong och Cartmel (2007) studerar de risker unga människor tenderar att möta i övergången från ungdomsåren till vuxenlivet gällande arbetsmarknaden. Furlong och Cartmel menar att dessa risker har kommit att uppstå då arbetsmarknaden hela tiden omstruktureras, och där bland annat efterfrågan gällande utbildning samt flexibla anställningsformer prioriteras allt mer. Furlong och Cartmel menar att det idag ges företräde till arbetsmarknaden då individer har akademisk bakgrund och att efterfrågan har ökat gällande specialiserade arbetsområden. Gränserna mellan tillhörigheten till kollektivet och en individuell tillhörighet har idag allt mer luckrats upp och den enskilde individen riskerar att t.ex. ställas inför och anses ha det yttersta ansvaret för om vissa arbetsuppdrag inte skulle gå att avsluta. Enligt Furlong och Cartmel innebär det idag som enskild individ att förfoga över akademiska meriter för att kunna överleva ekonomiskt då, efterfrågan gällande unga okvalificerade tenderar att fortsätta minska. Författarna menar att detta påverkar arbetsmarknaden negativt och de unga pressas till att försöka höja sina utbildningsnivåer (ibid).

Enligt Furlong och Cartmel (2007) har även otrygga anställningar kommit att bli en del av de övergångar som sker till arbetsmarknaden. Alla individer riskerar att ställas inför dessa otrygga anställningar, oavsett om de har universitetsstudier med sig i ”ryggsäcken” eller om de är icke-akademiker. Konkurrensen ökar hela tiden kring jobben och sysselsättningen tenderar att bli allt mer uppdelade mellan okvalificerad arbetskraft och arbetskraft med akademisk bakgrund. Uppdelningen och konkurrensen bidrar till ökad press i ungdomars liv då de måste söka andra/alternativa vägar in i arbetslivet såsom att t.ex. finna goda referenser (ibid).

Kamali (2008) menar att resultat visar att icke-europeiska medborgare i allt större grad tenderar att ställas inför otrygga anställningar samt utföra arbeten med låg status och lägre löner inom vissa branscher. De tenderar också allt mer att utsättas för icke-bekväma, farliga och ”smutsiga” jobb. Kamali redogör också för att många individer med utomlandsfödd bakgrund tenderar att positioneras utanför den legitima arbetsmarknaden, då resultat pekar på att de tvingas utföra svartjobb för överlevnadens skull. Kamali menar också att europeiska länder tenderar att skapa kategorierna ”vi och dom” inom skolans värld där individer med utomlandsfödd bakgrund är mer avgränsade gällande möjligheten till att utbilda sig. Elever med utomlandsfödd bakgrund löper större risk att inte påbörja och/eller avsluta gymnasiet samt att inte fortsätta med eftergymnasial utbildning. En anledning till detta är att det t.ex. råder stora språksvårigheter (ibid).

4. Teoretisk referensram

Här nedan följer den teoretiska referensram vi finner intressant för vår studie och som vi i vår analys och diskussion kommer att tillämpa och arbeta utifrån. Våra teorival är gjorda utifrån olika teman som vi finner relevanta och nödvändiga att diskutera med hänsyn till ungdomar, identitet och arbetslöshet. I vår tidigare forskning visade vi på hur det svenska samhället kan ses som strukturellt diskriminerande mot utlandsfödda personer och deras barn. Forskningen visade även på segregation där vissa områden i Sverige (och i Göteborg) har högre antal individer som lever på försörjningsstöd och att det där finns fler ungdomar som har icke avslutade gymnasiebetyg. Segregationen i dagens Sverige bidrar med exkludering och marginalisering för dessa människor. Vår teoridel kommer att belysa olika teorier kring hur utanförskap och exkludering uppstår där vi har ett stort fokus på intersektionalitet, socialt kapital, makt och identitet. För att skapa förståelse kring ungdomars egen positionering och olika utformningar av sin identitet har vi valt att föra diskussioner kring bland annat makt och motstånd. Eftersom vi även kommer att studera arbetsförmedlarnas tal kring arbetssökande ungdomar har vi också valt teorier som belyser tjänstemannen/byråkraten och dess handlingsutrymme eftersom det är den styrda organisationen som påverkar arbetet och de rådande diskurserna inom organisationen gällande arbetssökande unga.

4. 1. Strukturell diskriminering och diskurser kring kulturell identitet.

I SoU-rapporten *Arbetsmarknadens(o)synliga murar* (2006:59, sid 9-35) som vi tidigare hänvisade till i tidigare forskning, menar de los Reyes att den svenska arbetsmarknaden skapar och upprätthåller strukturell diskriminering mot utomlandsfödda personer och deras barn. Samhället tenderar att skapa en viss underordning genom de förekommande fördomar som finns och det är utifrån de existerande fördomarna i det svenska samhället som kategoriseringen sker av individer som "invandrare". Hon menar att samhället både på arbetsmarknadsnivå och på institutionell nivå bidrar till att skapa "vi & dom" och den Andre utifrån de föreställningar som råder kring förutfattade kulturella skillnader. Det är när dessa föreställningar kring kulturella olikheter ses som orsaken till arbetslöshet som samhället och arbetslivet bidrar till att vidmakthålla exkludering, särskiljning och en underordnad position av utomlandsfödda. de los Reyes menar att samhället tilldelar utomlandsfödda individer en kollektiv identitet och att det genom denna kollektiva identitet också finns/bildas metaforer kring att stå utanför arbetsmarknaden. Genom denna syn på utanförskap så saknas också problematisering av hur metaforer kring etniska skillnader skapas i arbetslivet och hur diskrimineringen inom arbetsmarknaden ser ut. de los Reyes menar att man genom ett intersektionellt perspektiv kan studera denna diskriminering utifrån sammankopplingen av kategorierna klass, sexualitet, kön och etnicitet och därmed fånga bredare diskursiva föreställningar i samhället. Genom att belysa den hierarkiska ordningen som samhället skapar på arbetsmarknaden kan exkluderingen studeras och maktförhållanden ändras (ibid).

4.2. Intersektionalitet, samspel mellan olika kategorier.

I cirkeldiagramet nedan illustreras det samspel som finns emellan olika kategorier i samhället (Eriksson-Zetterqvist & Styhre 2007). Eriksson- Zetterqvist och Styhre menar att ett intersektionellt perspektiv har som fokus att studera hur flera olika kategorier så som etnicitet, hudfärg, kön, klass, sexualitet, religion och ålder samt även fler liknande kategorier både samverkar och påverkar varandra. Genom ett intersektionellt perspektiv kan denna samverkan som i olika kontexter ständigt sker synliggöras då de olika kategorierna inte existerar enskilt utan konstrueras tillsammans och av varandra (ibid).

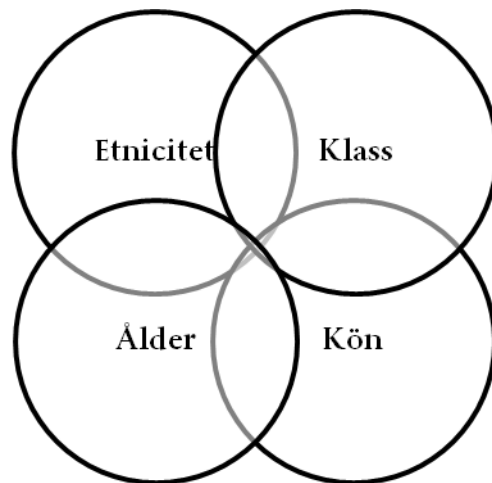

Diagram 1. Samspel mellan olika *intersektionella faktorer*.

Ett intersektionellt perspektiv har som fokus att studera olika kategoriers samverkan och påverkan av varandra i samhället.

Mattsson (2011) menar att ett intersektionellt perspektiv också har som fokus att studera de ojämlikheter som uppstår mellan kategorierna i ett samhälle samt att studera de ojämlikheter som uppstår i en och samma kategori. Vidare studerar det intersektionella perspektivet positionerna de olika kategorierna intar till varandra (här har vi valt att ersätta kategorin sexualitet med kategorin ålder eftersom detta är mest relevant för vår studie rörande ungdomar och deras svårigheter). Mattsson menar att det inom varje kategori finns olika tillhörande egenskaper så som t.ex. kön med olika tillhörande egenskaper kring femininitet och maskulinitet. Dessa olika tillhörigheter skapas och är beroende av andra faktorer och kategorier så som t.ex. klasstillhörighet, sexualitet, etnicitet, ålder eller funktionsförmåga. Alla olika kategorier i samhället är hierarkiskt ordnade där normen för samhället är den vita heterosexuella medelklassmannen som också besitter högst status. Olika egenskaper av eller typer av en och samma kategori har också icke-lika status, där Mattsson menar att exempelvis olika typer av femininitet eller maskulinitet värderas beroende av klass, etnicitet och sexualitet. Alla kvinnor i ett och samma samhälle lever under olika villkor beroende på sin tillhörighet till olika kategorier. Även individens etniska bakgrund innefattas också av att utifrån rådande diskurser placeras in i kategorier med olika förväntade egenskaper som är skapade av samhället och som sedan påverkar individens villkor och tillhörighet till samhället.

Den intersektionella analysen kan användas för att studera olika maktstrukturer i samhället som delar in individerna i olika kategorier i vårt samhälle. Analysen kan ha som fokus att studera hur under- och överordnade grupper formas i samhället genom dessa maktstrukturer samt att studera hur de olika kategorierna bildar individens livsvillkor. Här kan även forandet av individens identitet samt identitetskapande studeras eftersom varje individ tillhör olika kategorier som också har olika hierarkisk status i samhället. Individerna tenderar att spegla sig i de olika kategorierna som denne tillhör samt i de rådande förväntningarna/fördomarna som också är en del av varje kategori, vilket blir en del av hur vi uppfattar oss själva och av andra. Mattsson menar även att vi skapar en slags språklig ordning där olika kategorier är indelade utifrån en hierarkisk ordning. Genom att vi tänker i dessa kategorier värderar vi även samtidigt dem, och den språkliga ordningen kan ses som ett maktsystem. Kategorierna skapas i så kallade binära oppositioner, motsatspar, där tilldelandet av mening hos en kategori skapas utifrån skillnaden till en annan, därför är delarna i motsatsparen ständigt beroende av varandra. Dessa konstruktioner av verkligheten bidrar till

hur vi ser på världen, hur olika maktstrukturer upprätthålls och hur vi stereotypifierar vissa grupper och/eller individer (ibid).

Den postkoloniala teorin (Fanon 1971) menar att vi skapar våra identiteter utifrån att själva studera det vi anser är vårt motsatspar så som att studera t.ex. det Mattsson (2011) betecknar det motsatta könet, kristendomen kontra islam och Fanon (1971) kallar den koloniserade respektive den icke koloniserade. Utifrån att vi skapar denna spegelbild av den Andre, konstituerar vi sedan vår egen identitet. Här krävs det att vi känner till vår motsats för att kunna tala och skapa förståelse för vår egen identitet (ibid). Utgångspunkten för den postkoloniala teorin (Hall 2005 och Fanon 1971) att västvärlden har skapat den Andre, icke västerländska identiteten som mer underlägsen genom att spegla sig själv i denna syn och skapa den starka och överordnade västerländska identiteten (ibid). Skapandet av dessa binära oppositioner bidrar till att den Andre alltid ses som den underlägsne partnern till skillnad från att vara den som är född i västvärlden (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn 2005).

Enligt Mattsson (2011) påverkas varje kategori av de andra kategorierna (då kön t.ex. påverkas av etniskt tillhörighet, sexualitet och klasstillhörighet). Mattsson menar också att arbetet inom den sociala arenan påverkas av den rådande normen som finns för varje kategori där normen utgörs av de identiteter inom kategorin som har högst status. Mattsson menar även att det t.ex. för de kvinnor som avviker ifrån normen för femininitet genom att ha egenskaper som normen inte tillåter blir avvikare i dubbel bemärkelse. Dels genom att tillhöra det dominerade könet och dels genom att avvika inom sin könstillhörighet.

Mattsson diskuterar hur arbetsmarknaden präglas av olika föreställningar kring femininitet och maskulinitet och här påverkas dessa kategorier av t.ex. individens etniska tillhörighet. Arbetsmarknaden är uppdelat i olika yrken med olika könstillhörighet. De olika yrkena har i sin tur också olika förutsättningar och löneutveckling där det än i dag råder ojämlikhet mellan kvinnor och män. Tillgången till arbetsmarknaden påverkas också av den etniska tillhörigheten men forskningen kring detta fokuserar här bara på män med utländsk bakgrund och deras villkor. Här menar de los Reyes (2001) att det saknas ett fokus och en medvetenhet kring hur samspelet mellan kategorierna kön och etnicitet också påverkar kvinnors livsvillkor. de los Reyes menar att bilden av den invandrade kvinnan bygger på föreställningar kring att hon befinner sig i arbetslöshet, isolering och i stället styrs in i hushållsarbete. Detta synsätt skapas som en kontrast till synen på den frigjorda svenska kvinnan med utbildning och jobb. Här saknas en diskussion och ett synliggörande av den arbetsinsats som är utförd av invandrade kvinnor som skett under 1950- talet och framåt inom både industri, sjukvård och som hembiträden (ibid).

4. 3. Identitet

I boken *Identity and difference* av Woodward från 2002 står det att begreppet identitet och dess innebörd har fått ökad uppmärksamhet inom den akademiska forskningsvärlden då man genom begreppet identitet kan förstå bland annat ”sociala, kulturella, ekonomiska och politiska förändringar”. Begreppet identitet härstammar idag från ett flertal olika ursprung såsom ”nationalitet, etnicitet, social klass, samhälle, kön och sexualitet”. Identitet är ofta något som framträder genom skillnader då identiteter skapas och produceras inom en viss kultur. Skillnader som framställer olika identiteter kan vara t.ex. man kontra kvinna, straight kontra gay eller hälsosam kontra ohälsosam. Inom varje kultur finns olika identitetspositioner som genom t.ex. språk eller andra symboliska ordningar tillskriver identiteterna olika associationer eller betydelser. Det förs idag olika debatter om identiteten och dess definitioner samt hur politiken spelar en viss roll vid sådana begreppsförändringar i olika historiska kontexter (ibid).

Hall (2005) menar att vår identitet bör ses som en ständigt pågående process som bildas inom representationerna. Representationerna i sin tur positionerar oss individer och skapar både individuella och kollektiva identiteter genom symboliska system som ses som en kulturell process. Dessa symboliska system och diskurser talar i sin tur t.ex. om vilka vi är och vilka vi kan bli samt vad vi kan säga i en viss position. Hall menar vidare att individers tal alltid sker utifrån ett specifikt kulturellt tid- och rumperspektiv och att det vi säger alltid är bundet till en viss kontext. Hall talar också om två olika sätt att tänka kring kulturell identitet. Det första sättet definierar en slags kulturell och kollektiv identitet som är gemensam för en viss grupp individer då deras historiska erfarenheter och kulturella koder trots förändringar i historiska tider ej förändras i vår nutida historia. Det andra sättet Hall talar om att förstå kulturell identitet på är att studera vad vi faktiskt är, eller vad vi har blivit beroende av historiska kontexter. Kulturell identitet hör lika mycket till nuet och framtiden som till dåtiden och det förflutna. Den kulturella identiteten kommer ifrån något, men genomgår ständigt förändringar då historien med tiden också blir annorlunda. Den betraktas vara en fortlöpande föreställning av kultur, historia och makt. Identiteten skapas då individer namnger de positioner de innehar samt att positionerna påverkas av den forna tidens historia (ibid).

4. 4. Klass & symboliskt kapital.

Klass är en viktig kategori att studera enligt Mattson (2011) för att förstå hur samspelet mellan olika kategorier ser ut. Hon menar att klasstillhörigheten skapas genom stereotypa föreställningar av olika motsatspar där värderingar och upplevelse av verkligheten skapar individers tillhörighet och därmed blir ett med identiteten. Bourdieu (1991) menade att identiteten kan delas in i tre olika kapitalformer där det ekonomiska kapitalet är de ekonomiska tillgångar en individ har. Det kulturella kapitalet är de tillgångar och den smak individen har när det gäller t.ex. musik, böcker, teater etc. Det kulturella kapitalet innefattas även av vilken grad av utbildning samt vilken utbildning individen besitter eller inte har. Det sociala kapitalet var för Bourdieu de sociala tillgångar och de kontaktnät individen har i samhället och kan existera i både stora och små grupper. Det symboliska kapitalet var slutligen det Bourdieu kallade summan av de tre kapitalen, och som kan väga olika starkt samt ha olika betydelser i olika situationer i tillvaron och i samhället för individen. Det symboliska kapitalet ger även makt till vissa grupper som har starkast kapital vilket han kallar för symboliskt våld. Kapitalen var heller inget Bourdieu såg som bestående utan något som kan förändras tillsammans i och med att olika diskurser i samhället bestrids och ändras (ibid).

4. 5. Makt, biomakt & disciplin.

För att belysa vad det är som bidrar till hur samhället skapar olika diskurser och kategorier samt hur man kan se på t.ex. rådande regeringars fokus på olika områden i samhällen har vi valt Foucaults begrepp makt och biomakt.

Begreppen kunskap och makt (Börjesson & Rehn 2009) var för Foucault starkt sammanhängande då det är den legitima makten i samhället som styr den ”sanna” kunskapen och därmed påverkar olika kategorier och diskurser. Ritzer (2000) menar att Foucault försökte studera hur individen lät sig styras av denna kunskapsmakt och hur makten därmed producerar individen till subjekt. I det moderna samhället är det vetenskapen som har högst status och mest makt och lyckas därigenom vara det som styr alla de olika institutionerna i samhället (ibid). Styrningen sker genom vad Foucault kallar för makt genom disciplin (Nilsson 2008). Disciplinen styr både tid (specifika klockslag att passa) och rum (den speciella ordningen i klassen eller inne på kontoret) och bygger på övervakning. Begreppet ”Biomakt” handlar om vetenskapens kunskap och de olika styrtekniker som utvecklats för att kontrollera individen och dess handlingar. Biomakten vill reglera människan för att passa in i

samhället och i dess nödvändiga utveckling. Det kan handla om samhällets reglering att öka befolkningen, att utbilda individer till nödvändiga tjänster som samhället kräver just då samt att sätta befolkningen i sysselsättning. I begreppet biomakt (gouvernementality engelsk översättning) finns det alltid en given inställning till objektet och det kan handla om hur samhället vill styra människan till ett särskilt beteende eller till att påverka individen till att styra sig själv mot ett visst beteende. Staten använder sin styrning över individen för att skapa ett starkt samhälle, varav styrningen alltid har en politisk utgångspunkt, även om det handlar om självstyrning. Staten var för Foucault de organisationer, institutioner och kunskapsformer som tillsammans styr samhället och där även kommuner, andra organisationer och företag innefattas (Ibid).

4. 6. Motstånd & Agens

Vi har både i vår tidigare forskning och i teorikapitlet fokuserat på material som redogör för grupper i samhället som tenderar att stå i underläge utifrån olika befintliga sociala kontexter, rådande diskurser och kategorier. Vi valde att beskriva Foucaults syn på makt för att få förklaringar till hur olika förhållanden i samhället kan uppstå. Vi har här valt att ha med begreppen *Motstånd* och *Agens* för att beskriva individens egen förmåga och olika handlingssätt att utmana makten på. Vi vill med detta få in perspektiv på hur ungdomarna kan vara aktiva subjekt i sina egna liv oberoende av vilka sociala kontexter de lever i fast med olika förutsättningar som utgångspunkter. Olika förutsättningar kan vara t.ex. de olika områdena de lever och vistas i, de ekonomiska villkoren de unga har etc.

Motstånd (Lilja & Vinthagen red. 2009) kan ses som en handling som utförs av någon/några som befinner sig i en underordnad position i samhället för att underminera den rådande makten som även är den som skapat och kvarhåller den underordnade positionen. För att förstå hur motstånd kan uppstå beskriver även Lilja och Vinthagen agens, som är individens förmåga till att göra motstånd och som sker via aktiva handlingar för att individen ska kunna tillgodose sina intressen och förändra sin livssituation (ibid).

Individer har möjligheter att själva välja olika egenskaper i olika situationer och kan därmed ständigt omforma sin identitet för att rätta sitt beteende efter rådande diskurser i samhället, för att bättre passa in eller för att göra motstånd mot de existerande diskurserna. Vardagsmotståndet består just av detta, att kunna förändra och anpassa sin identitet för att bättre smälta in och kunna anpassa sig till olika sociala kontexter eller för att förvirra och skapa oordning genom att inta ett oväntat beteende. Det är de grupper med låg status och de individer som känner sig tvingade in i dessa grupper eller kategorier som använder sig av olika identitetspositioner för att utmana eller förkasta normativa diskurser i samhället (Lilja & Vinthagen red 2009).

4.7. Arbetsförmedlingen som byråkratisk organisation

Vi har valt att använda oss av Roine Johanssons bok *Vid byråkratins gränser* från 2007 som undersöker relationen mellan arbetssökande klienter samt Arbetsförmedlingens gräsrotsbyråkrater och hur deras arbetsförhållanden ser ut. Vi är intresserade av att undersöka hur relationen ser ut mellan arbetsförmedlare och unga arbetslösa ur både ett myndighets- och ungdomsperspektiv. Vi tillämpar därför denna bok i vår uppsats då den på ett bra sätt speglar förhållandet mellan offentliga myndigheter och arbetslösas situation.

Johansson (2007) skriver om att staten genom de offentliga myndigheterna i samhället bedriver sin praktiska sysselsättning riktad mot omvärlden och de individer som vistas där. Johansson menar att det i varje myndighet och organisation finns en slags hierarki, där hierarkin är nedbruten i olika nivåer som innehar olika funktionella ändamål. Lipskys (2010)

begrepp "street-level bureaucrats"/"gräsrotsbyråkrater" handlar om gräsrotsbyråkraten som dels tjänstemän i de lägre nivåerna i hierarkin som i sitt arbete har individkontakten med invånarna i samhället. Samtidigt är de tjänstemän som fungerar som myndighetens ansikte utåt då de besitter ett visst slags handlingsutrymme i sina arbetsåtaganden. Handlingsutrymmet involvera en viss slags handlingsfrihet där gräsrotsbyråkraterna ska få chans till eget beslutsfattande, dels gällande klienten och dess ärende samt dels gällande de aktuella insatserna som står till klienternas förfogande. De offentliga gräsrotsbyråkraterna är också de som ska realisera det som de övre myndigheterna eller politikerna har fattat beslut om (ibid).

4.7.1. Relationen mellan gräsrotsbyråkrater och klienter

Johansson (2007) menar att där tjänstemannen är yrkesverksam och i den sociala kontext sammankomsten mellan gräsrotsbyråkraten och klienten äger rum, där struktureras också förhållandet mellan de olika parterna. Johansson menar också att gräsrotsbyråkraterna ofta i sitt arbete kan ställas inför två olika dilemman; dels ska tjänstemännen utöva ett delegerat ansvar mot klienterna från de övre nivåerna i hierarkin och dels ställs de inför klienternas förväntningar som de har kring sina respektive individuella ärenden. Kraven från organisationen är bland annat att gräsrotsbyråkraterna (ex. arbetsförmedlare) ska placera in individer i fack genom att tilldela dem olika organisatoriska kategorier såsom t.ex. arbetssökande, arbetslös etc. vilket betyder att individerna görs om från individer till klienter/fall". När klienten blir konstruerad utefter organisationens ramar menar Johansson att klienten får en "byråkratisk identitet", som innebär att klienten och dennes behov formas till att falla inom för organisationen vissa inramningar (t.ex. unga arbetssökande 16-24 år placeras i ungdomsgruppen) som gräsrotsbyråkraterna är expertis inom. Klienterna blir på så sätt hanterbara då det endast är vissa aspekter hos individen som ska tillgodoseas och inte en "hel" människa som Johansson uttrycker det. Gräsrotsbyråkraternas arbete och uppfattning om sina klienter struktureras och utgörs framförallt av organisationens regler och direktiv samt organisationernas tilldelade kategorier. Relationen mellan en arbetsförmedlare och en arbetssökande präglas av en över- och en underordning som skapar en ojämn maktbalans där arbetsförmedlaren tenderar att ha större makt över klienten och organisatoriska tillgångar samtidigt som klienten många gånger är beroende av arbetsförmedlaren och dennes arbete. I boken tar Johansson upp ett exempel där arbetsförmedlare har makt över t.ex. en arbetssökande då arbetsförmedlaren antingen skaffar plats åt klienten i en grupp där arbetsförmedlaren själv är driftig och försöker finna arbete åt klienten eller så hamnar den arbetssökande i en grupp som arbetsförmedlaren inte har så mycket tid för och blir därmed mer passiv i sin roll som arbetssökande än en person som finns i den andra gruppen. Relationen mellan gräsrotsbyråkrat och klient innebär också att en viss arbetsförmedlare för en viss arbetssökande blir en speciell kontakt (t.ex. handläggare) medan en viss arbetssökande för en viss arbetsförmedlare tenderar att bli en klient av många. (ibid).

Del Två

---

5. Metod

5.1 Metodologiskt resonemang i förhållande till ungdomsarbetslöshet

Här nedan kommer vi att presentera våra metodologiska utgångspunkter, förförståelse samt etiska aspekter. I enighet med Sohlberg och Sohlberg (2009) har vi i våra forskarroller samt undersökningsprocess strävat efter att vara så transparenta och öppna som möjligt, vilket innebär att vi har försökt förklara och vara så konkreta som möjligt i våra genomgående resonemang samt i olika metodologiska och/eller teoretiska val i uppsatsen (ibid s. 15). Under arbetets gång har vi även försökt vara medvetna om att vår förförståelse kommer att påverka oss både medvetet och omedvetet. Forskarens förförståelse påverkar alla moment och delar i forskningsprocessen så som val av teorier, tidigare forskning, intervjuguider och analys etc. (Holme och Krohn Solvang 1997). Vi är medvetna om att vår förförståelse påverkar vår empiriskt insamlade data och analysen av den då vi även som forskare är både kontextbundna och styrda av existerande diskurser. Med begreppet transparens vill vi påvisa vad i vårt insamlade material som är informanternas berättelse och vad som är vår tolkning av deras berättelse. Vi hoppas att detta begrepp är något som kommer att genomsyra vår studie då vi är mycket angelägna om att det är våra olika informanternas röster och diskurser vi vill lyfta fram.

5.2 Förförståelse och etiska dilemman

Förförståelse innebär enligt Holme och Krohn Solvang (1997) olika förståelser och förhållningssätt som forskare innehar då de ska studera ett visst fenomen. Denna förförståelse menar författarna dels är sprungen ur utbildning och dels från tidigare föreställningar (fördomar) man har med sig från tiden innan man träder in i en forskarroll. Dessa olika ursprungsförståelser ger upphov till att man som forskare har med sig olika ”kunskapsryggsäckar” när man tar sig an och studerar ett visst fenomen, som påverkar både förhållningssätt och begreppsförklaringen av fenomenet. Holme och Krohn Solvang menar att forskare formas av den omgivning de befinner sig i samt även den uttalade kommunikationen som råder mellan t.ex. de intervjuade i studien och forskaren/forskarna. Holme och Krohn Solvang menar också att förförståelsen hela tiden är i ständig rörelse och därmed föränderlig, och att man som forskare hela tiden tar till sig och förvärvar ny kunskap kring det ämne man studerar. I samband med att förförståelsen förändras lyfter författarna fram betydelsen av att finna sin forskaridentitet och vikten av att vara förtrogen med sin forskarroll samt det för studien aktuella ämnet, då förståelsen påverkar hela arbetsprocessens gång (ibid).

I enighet med Holme och Krohn Solvang (1997) är ungdomsarbetslöshet för oss båda forskare ett relativt nytt fenomen om vi utgår från den utbildningsmässiga förståelsen. Vi har t.ex. aldrig tidigare i ett arbete arbetat med unga arbetslösa eller i tidigare utförda studier forskat direkt riktat mot arbetslöshet. För att öka vår utbildningsbaserade förförståelse har vi valt att göra en studie kring ungdomsarbetslöshet då vi dels finner ämnet mycket aktuellt att forska kring då vi idag i Sverige har en ungdomsarbetslöshet som har nått svindlande nivåer på 25,1 % och dels då vi båda finner ämnet mycket intressant. Vår förförståelse gällande ungdomsarbetslöshet är varierad då vi båda har olika tidigare erfarenhet av att ta sig in på arbetsmarknaden. En av oss forskare har t.ex. i stort sett aldrig varit i kontakt med Arbetsförmedlingen innan denna studie tog fart, medan den andre av oss har varit inskriven på Arbetsförmedlingen under en kortare period. Vi båda har valt att studera direkt efter

gymnasiet och har därigenom haft försörjning via studiemedel följt av att båda har fått anställningar i direkt anslutning till då avslutad examen.

Våra anställningar har i sin tur varit ett resultat av bra kontakter och goda referenser på kortare timanställningar och månadsanställningar under våra studiers gång. Vi är födda och uppvuxna i mindre städer i Sverige där vi inte upplevt svårigheter att få kortare anställningar utan att behöva ta hjälp av Arbetsförmedlingen. Vår erfarenhet av att vara ung och arbetsökande skiljer sig till viss del från våra informanternas upplevelser och ibland svåra situation att ta sig in på arbetsmarknaden. Vi känner båda igen oss i svårigheterna att få jobb där arbetslivserfarenhet ofta krävs till vissa anställningar och att något jobb ändå måste vara det första. Utifrån våra utgångslägen på arbetsmarknaden och de sociala kontexter vi som forskare har rört oss inom både som unga och vuxna påverkas också vår förförståelse samt kunskap kring hur det kan vara att vara ungdom i Sverige. Våra kunskaper kommer även från mer omgivande faktorer såsom media och/eller att andra individer i vår närhet har varit utan arbete, samt också blivit av med sitt arbete på grund av att samhällsekonomin förändrats och krävt varsel inom många yrkesområden.

Precis som Holme och Krohn Solvang (1997) talar om har vi försökt att inte bli påverkade av den/de omgivningar vi har varit verksamma i under vår studie och vi har försökt att inta ett objektivt synsätt och hålla oss inom våra forskarroller när vi har samlat in och analyserat vår empiriska data. Vi har dock reflekterat en del över hur vi ska kunna förhålla oss helt objektiva i förhållande till våra informanternas berättelser och i analysen av dessa. Vi har upptäckt att det här kan uppstå dilemman mellan vårt eftersträlvande objektiva förhållningssätt och tolkningar av informanternas berättelser. Börjesson (2003) talar om subjektspositioner, vilket betyder att individer har olika betraktelsesätt och tolkningar kring världen och att förklaringarna baseras på vem det är som studerar den (ibid). I vår analys av våra informanternas berättelser bygger våra resultat på unga arbetsökande och arbetsförmedlares tolkningar kring världen, vilket är deras återberättade tolkningar till oss som forskare. I samband med vår analys återberättar vi deras berättelser då vi tar på oss våra "forskarglasögon" och då blir deras berättelser våra återgivna tolkningar av deras beskrivningar. Vi har reflekterat över hur vi ska kunna vara så objektiva som möjligt för att kunna återge informanternas subjektiva berättelser på ett riktigt sätt. Då vi utgår från diskurspsykologin (se nedan) är våra tolkningar några möjliga av många andra tolkningar, vilket ska bilda våra informanternas verklighet av fenomenet ungdomsarbetslöshet. Vi har därför låtit de informanterna som vill ta del av våra transkriberade intervjuer och det material vi har använt oss av i vår analys samt våra resultat för att de ska kunna godkänna det som skrivits och intyga att beskrivningarna är riktigt återberättade. Vi har gjort detta för att undvika konflikter mellan vårt eftersträlvande objektiva förhållningssätt och informanternas subjektivt berättade tolkningar.

5.3 Diskurser och Diskursanalys

Diskurser betyder enligt Winther Jørgensen och Phillips (2000) att genom tal (lingvistiskt verbalt) förstå den omvärld man lever och vistas i (ibid). Bryman (2008) menar att diskursanalysen är en metodologisk utgångspunkt som innebär att språket är konstruktör av den existerande omvärlden (ibid). Börjesson (2003) talar om sociala konstruktioner, vilket är ett annat begrepp han använder för diskurser. Börjesson menar att sociala konstruktioner kan bidra till att väcka tankar kring det som uttalas, samtidigt som man kan börja reflektera över på vilket sätt det uttalade yttrades (hur) samt på vilket/vilka andra sätt det uttalade hade kunnat framställas. I vår undersökning kommer vi studera i enighet med Börjesson t.ex. vilka metaforer som framställs både explicit i det uttalade och implicit i de eventuella beskrivningar som görs kring ungdomsarbetslöshet. Metaforer betyder enligt Börjesson de liknelser som

genom berättelser eller skrifter kategoriserar in subjekt i olika bilder. Metaforen beskriver vad som är sanningsenligt eller tillförlitligt samt vad som får uttalas eller vad som förblir icke-uttalat i en viss kontext. De metaforer som finns inom olika sociala kontexter är också hierarkiskt bundna där vissa metaforer besitter mer makt än andra (Ibid). Vi anser att exempel på metaforer som kan vara aktuella i vår studie är t.ex. högutbildad kontra lågutbildad, anställd kontra arbetslös och definierad arbetssökande kontra definierad klient. Börjesson uttrycker sig genom att använda begreppet talordning, vilket innebär att en viss person kan ha mer makt att tala än en annan person. Talordningen och de sociala konstruktioner som råder i en viss kontext kan definiera vilken aktör som har störst befogenhet eller rätt att tala (Ibid:21). I enlighet med Winther Jørgensen och Phillips (2000) kommer vi i vår diskursanalys att utifrån vår insamlade empiri samt teoretiska referensram studera hur unga och arbetsförmedlare talar om ungdomsarbetslösheten samt studera hur olika diskurser som framkommer i informanternas tal konstruerar och positionerar olika identiteter. I diskursanalysen kommer vi att utföra kodning, vilket innebär att vi ur vår transkriberade insamlade data konstruerar olika teman (både teoretiska och explicita/implicita nyupptäckta). Dessa teman bildar i sin tur olika kategorigrupper som vi undersöker närmare (ibid). Vi kommer att närmare beskriva vår analysväg och vårt tillvägagångssätt för denna kodning och tematisering som vi har valt att utföra i vår studie längre fram i metodkapitlet.

5.4 Diskurspsykologi

Winther Jørgensen och Phillips (2000) talar om att diskurspsykologin är sprungen ur socialpsykologin och är en gren av socialkonstruktionismen. Socialkonstruktionismen skapar i sin tur (förutom diskurser) också de sociala relationer i vilka diskurserna uppstår. Diskurskonstituerandet är kontextbundet till sociala relationer där det råder social interaktion, och det är lingvistiska verbala uttryck som ger upphov till och bildar en reell verklighet. Språket är alltså konstruktör till en för den talande aktören subjektiv omvärld, då världen alltid framträder diskursivt (ibid).

Winther Jørgensen och Phillips skiljer mellan två olika angreppssätt, nämligen ”analys av diskurser” och ”diskursanalys”. Att göra en ”analys av diskurser” syftar till att man som forskare undersöker olika diskurser som varje individ befinner sig inom, och hur dessa diskurser påverkar individens syn på sin och andras identitet och omvärld. När man som forskare analyserar de verbala diskurser som framkommer är det viktigt att studera dem utifrån olika kontexter då varje diskurs som framställs blir specifik i ett visst sammanhang. Varje diskurs är kontextbunden och analyseras utefter det perspektiv forskaren har valt att inta (ibid). Det perspektiv vi som forskare har valt att inta är det intersektionella och det socialkonstruktionistiska då vi ser varje identitetsskapande vara bundet utifrån individens sociala kontexter och befintliga kategorier. Det andra angreppssättet ”diskursanalys” syftar till att studera och kartlägga talets diskurser och hur det i olika mönster framställs. Även i detta angreppssätt ses diskurserna som kontextbundna och utgör olika konstruktioner av verkligheten. Winther Jørgensen och Phillips menar att man som forskare ofta blandar dessa två olika angreppssätt, vilket vi även har avsikt att göra.

Diskurspsykologin betraktar jaget som en social enhet i ständig förändring och att identitetsskapande sker genom språket. Individer besitter enligt diskurspsykologin ett flertal olika identiteter, vilka kan komma i konflikt med varandra (ibid). För att illustrera ett exempel ur ett diskurspsykologiskt perspektiv då identiteter kan komma att stå i konflikt med varandra skulle i vår studie kunna vara då en ung har identiteterna ung arbetslös och ung arbetssökande. Vi har i vår insamlade empiri upptäckt skillnader i talet kring de ovan nämnda kategorierna, där arbetsförmedlare fokuserar på och talar om sina klienter som arbetssökande och inte som arbetslösa. Detta menar vi skiljer sig från ungdomarnas eget och deras närmaste

omgivnings tal kring att stå utanför arbetsmarknaden, då deras identitet definieras som och knyts an till kategorin att vara arbetslös. Vi menar att dessa två definierande perspektiv inte alltid är förenliga, då det i talet om den unges situation skapas olika diskurser och konflikter om den berörda individen som tenderar att dels definieras som aktivt arbetssökande subjekt och dels som passivt arbetslöst objekt (Ibid).

5.5 Forskarrollen i en diskursanalys

Enligt Winther Jørgensen och Phillips (2000) handlar forskarens roll om att ta reda på vad individer *verkligen* säger i sina resonemang, då man som forskare inte kommer åt världen som existerar bakom diskursen. Forskaren fokuserar främst på det uttalade eller det textliga, dvs. det diskursiva, och försöker analysera och urskilja ett visst slags mönster samt följderna av det uttryckta då det tenderar att bilda en verklighet. Befinner man sig som forskare nära ett specifikt ämne kan det många gånger vara svårt att sätta sina egna åsikter eller uppfattningar åt sidan. Vid diskursanalyser ska man som forskare försöka åsidosätta sina egna uppfattningar och inom diskurspsykologin menar man som forskare att ens egna diskursiva analyser endast är *en* tolkning av många möjliga inom forskningsgrenen (Ibid s. 28,111). Då man som forskare utgår från ett socialkonstruktionistiskt angreppssätt arbetar man efter att tillämpa teoretiska utgångspunkter för att stärka sin forskning, vilket kallas *reflexivitet* (Burr 1995:180 i Winther Jørgensen och Phillips 2000 s.111).

5.6 Konstruktion som ontologi

Vi har i vår uppsats utgått från en kvalitativ forskningsansats, vilket enligt Bryman (2008) innebär att man som forskare är intresserad av att studera hur de personer som deltar i studien tänker kring och uppfattar den värld de lever i (ibid). Ontologi betyder enligt Sohlberg och Sohlberg (2009) just studier av olika världsbilder, och vi har i vår studie använt oss av en idealistisk ontologi då vi har studerat unga arbetslösas och arbetsförmedlars tal och diskurser (föreställningar) kring hur det är att vara arbetslös samt positioneringen på arbetsmarknaden. Genom ett idealistiskt ontologiskt förhållningssätt är det de deltagande parternas subjektiva tolkningar och deras konstruktion av omvärlden som det fokuseras på i vår undersökning (ibid).

I studien har vi undersökt hur unga utan arbete samt arbetsförmedlare i de olika stadsdelarna talar om den rådande arbetslösheten och vilka diskurser som träder fram genom det lingvistiska. Diskurserna är något vi studerar genom språkanvändandet hos de olika deltagande parterna och hur de i sin tur tenderar att konstruera olika identiteter är något vi har intresserat oss särskilt för och vi kommer då i enighet med Sohlberg och Sohlberg (2008) använda oss av konstruktionism då vi studerar "*vad det är som konstrueras, vem som gör det och hur det går till*" (Ibid:248). Även i enlighet med Bryman (2008) är den diskursanalys vi använder oss av konstruktionistisk, då vi studerar en realitet, skapad genom språkanvändande aktörer i en specifik omgivning (Ibid s. 475). Det är de unga arbetssökande och arbetsförmedlarnas subjektiva tolkningar som konstruerar den verklighet de upplever och som bidrar till empiriskt underlag för vår förståelse som forskare. I vår studie blir den specifika omgivningen för de deltagande parterna den sociala arenan Arbetsförmedlingen. Vi är intresserade av att studera de ungas språk- och diskursframställning på mikronivå, vilket betyder att vi får perspektiv på de ungas olika subjektiva identiteter utifrån de sociala kontexter de befinner sig inom. Med detta menar vi att de unga på Arbetsförmedlingen är arbetslösa och arbetssökande men att de utanför denna arenan befinner sig i andra kontexter med olika roller. Vi får också arbetsförmedlarnas diskursiva föreställningar kring ungdomsarbetslöshet utifrån deras handlingsutrymme som tjänstemän inom en statlig styrd organisation.

5.7 Kvalitativa intervjuer

Det vi är intresserade av att studera genom våra kvalitativa intervjuer med både arbetsförmedlare och arbetssökande unga är att undersöka skapandet av olika identiteter och om vi kan urskilja essensen som Börjesson (2003) talar om i deras ontologiska berättelser. Johansson (2005) menar att det är just i berättandet som sociala relationer, olika identiteter, makt och social kontroll produceras och reproduceras. Kategorierna/framställningarna som arbetslös ungdom, ”vit/färgad”, utbildad/utbildad skapar ”vi” och ”dom Andra” som även utgör de avvikande i samhället. Berättandet kan stå som bevis för att vara det sanna och ses som ”fakta”. Berättandet kan även skapa motstånd mot rådande ordningar och system genom att ifrågasätta rådande diskurser och kategorier, vilket handlar om att utmana maktordningen. Det är även maktordningen i samhället som styr vems berättelse som det lyssnas till och vem det är som blir betrodd. Johansson menar att de ontologiska berättelserna används för att beskriva vem vi är och ingår i vårt sociala kapital samt den syn vi har på oss själva och de runt omkring oss. Självets identitet skapas och upprätthålls genom berättandet (ibid). I enlighet med Svensson och Starrin (1996) använder vi oss av kvalitativa intervjuer för att finna och påträffa icke omtalade eller outtalade erfarenheter från våra intervjupersoner om ungdomsarbetslöshet för att vi som forskare ska kunna skapa djupare förståelse kring fenomenet i fråga samt bredda vår kunskap kring ungdomsarbetslöshetens tillstånd och egenskaper (ibid). Vår kvalitativa forskningsansats har bidragit till ökat kunnande samt insikt i ungdomsarbetslösheten och dess komplexitet då vi genom den insamlade empirin, tidigare forskningen samt teorier har kunnat utforma en diskursanalys.

5.8 Semistrukturerade intervjuguiden

Bryman (2008) skriver om semistrukturerade intervjuer, vilket betyder att forskarna har konstruerat intervjuguiden utefter ett antal aktuella teman som berör relevanta områden för studien. Vid semistrukturerade intervjuer sker inte frågeställningen efter statistiskt formade intervjufrågor utan ställs förhållandevis fritt utan en viss inbördes ordningsföljd då en semistrukturerad intervjuguide tillåter den tillfrågade intervjupersonen att vara rörlig och flexibel i sina svar samtidigt som man som forskare har kontroll över intervjuens fokus (ibid).

5.8.1 Intervjuguide för arbetsförmedlare

Vi har använt oss av en semistrukturerad intervjuguide vid samtliga intervjuer med de olika arbetsförmedlarna. I enlighet med Bryman har vi använt oss av fem övergripande teman i utformningen av vår intervjuguide, vilka är *organisationen, insatser, samverkan, unga arbetssökande och kategorisering*. Kategorisering har vi valt att basera på Mattssons (2011) begrepp intersektionalitet som vi tycker är mycket relevant för vår studie då vi bland annat utgår från ett intersektionellt perspektiv i våra frågeställningar. Vi har också valt att addera begreppet *ålder* som en viktig kategori att studera inom det intersektionella perspektivet eftersom det just är åldern som avgör vem som kategoriseras in i gruppen ungdom och har även betydelse för denna kategoris positionering i samhället som underordnad gruppen vuxen.

5.8.2 Intervjuguide för unga

Vi har också utfört semistrukturerade kvalitativa intervjuer med de arbetssökande ungdomarna där intervjuguiden också har varit av den semistrukturerade arten. Intervjuguiden som riktades mot de unga arbetssökande var också tematiskt utformad efter Mattssons (2011) övergripande begrepp *intersektionalitet*. Vi valde att utforma frågeställningarna i intervjuguiden utefter det intersektionella perspektivets olika komponenter (*kön, klass, etnicitet* och *ålder*) som även fanns med i den intervjuguide vi hade vid mötena med arbetsförmedlarna. De olika ovan nämnda komponenterna valde vi att ha med i utformningen

av intervjuguiden då vi närmare ville undersöka hur dessa olika beståndsdelar påverkar och blir influerade av ungdomsarbetslöshet samt hur de unga i talet konstruerar sin verklighet utefter dessa. Allt eftersom intervjuerna med de unga fortlöpte upptäckte vi att frågorna vi ställde behövdes omformuleras för att de skulle bli mer direkta och lättare att svara på. Detta var aldrig nödvändigt under intervjuerna med arbetsförmedlarna och vi tror att detta kan vara ett resultat av arbetsförmedlarnas tidigare erfarenhet och kunskap. Intervjuguiden för de unga omformulerades ständigt under den tid då intervjuerna utfördes för att vi skulle få mer djup i intervjuerna och så utförliga svar som möjligt.

Enligt diskurspsykologin ska varje enskild berättelse studeras i sitt sammanhang och vi har därför valt att använda oss av två separata intervjuguider då vi är intresserade av att göra en jämförelse mellan arbetsförmedlare som arbetar med ungdomsfrågor och ungdomar som befinner sig i en arbetssökande situation. Vi finner detta som ett lämpligt metodval då vi i enlighet med Bryman (2008) har utformat två separata intervjuguider som fokuserar dels på tjänstemäns tal ur ett myndighetsperspektiv och dels de ungas eget tal ur ett mikroperspektiv. Genom att utforma två olika intervjuguider har vi försökt förstå ungdomsarbetslösheten i specifika kontexter där informanterna befinner sig. Den ena särskilda kategorin som vi ska försöka förstå är arbetsförmedlarna (tjänstemännen) inom organisationen som arbetar med ungdomsfrågor samtidigt som vi ska förstå den andra särskilda kategorin om hur det är att vara arbetssökande och ung i dagens Göteborg.

6. Tillvägagångssätt

6.1 Kvalitativa intervjuer med arbetsförmedlare

Vi har utfört fyra stycken kvalitativa intervjuer med fem stycken arbetsförmedlare (två män och tre kvinnor) som arbetar med ungdomsfrågor på Arbetsförmedlingarna i Angered, Gamlestaden och Hisingen. Anledningen till att vi har fem informanter i förhållande till fyra intervjuer är för att vi intervjuade två stycken arbetsförmedlare samtidigt under en av intervjuerna. Arbetsförmedlarna som har deltagit har befunnit sig inom ett åldersspann på cirka 30-50 år och har alla liknande utbildningsbakgrund inom det sociala arbetsområdet. Vi har kommit i kontakt med de medverkande genom att samtala med Arbetsförmedlingscheferna i Angered, Gamlestaden och Hisingen som i sin tur har vidarebefordrat oss till de fem deltagande arbetsförmedlarna. Arbetsförmedlingscheferna har inte beordrat informanterna att ställa upp utan de har själva fått ta ställning och välja om de vill delta, vilket de har samtyckt till och ställt upp på frivillig basis. Alla kvalitativa intervjuer har utförts på de olika Arbetsförmedlingarna, vilket vi anser har varit bra då arbetsförmedlarna befinner sig på "hemmaplan", inom deras yrkesarena. Detta anser vi har bidragit till ett bra och trevligt samtalsklimat mellan oss intervjuare och arbetsförmedlarna då vi har befunnit oss i en arbetsmiljö som de deltagande känner till och är vana vid. Tidsspannet för de olika intervjuerna har alla varit runt 45-60 minuter och har bandats på plats och sedan transkriberats i sin helhet.

6.2 Kvalitativa intervjuer med unga

Vi har utfört elva stycken kvalitativa intervjuer med unga arbetssökande inom ramen för arbetssökande ungdom 16- 24 år. I en av dessa intervjuer ville inte informanten att vi spelade in samtalen och vi valde då att anteckna under intervjuens gång. En annan av intervjuernas inspelning blev inte av tillräcklig kvalitet och vi har då valt att inte använda oss av den. Vi räknar denna intervju som ett bortfall. De unga vi har intervjuat är informanter som alla är arbetssökanden och vissa är också aktuella inom de arbetsmarknadspolitiska programmen Jobbgarantin för unga (UGA) eller Jobb- och utvecklingsgarantin (JOB). Det betyder att

informanterna har varit arbetssökande som minst i tre månader. Alla intervjuer är utförda under de olika Arbetsförmedlingarnas Öppna hus där arbetsförmedlingscheferna gav oss tillåtelse att vara på plats. De unga är tillfrågade på plats (på Arbetsförmedlingen) om att vilja delta och vi har inte utgått från någon särskild ”ordning” eller tanke kring vilka som blev utvalda. Vi valde att placera oss i utgången inne på Arbetsförmedlingen och valde att gå fram till ungdomarna när de hade slutfört sitt besök och var på väg ut. Vid några försök tackade några ungdomar nej och vi fortsatte då med att fråga andra ungdomar som var på väg ut.

Resultatet av de utförda intervjuerna med ungdomarna blev intervjuer med sex kvinnor och fem män som alla är arbetssökande. Intervjuernas tidsspann sträcker sig från 25-30 minuter och alla utom en intervju är bandade och sedan transkriberade. När vi utförde intervjuerna har vi medvetet valt att endast vara en som deltar som intervjuare. Detta har vi gjort för att ungdomarna ska känna sig bekvämare i sin roll som informant samt att vi vill undvika ett maktförhållande där den unge kanske tenderar att känna sig i underläge av att bli intervjuad av två stycken personer som också är äldre. Vi har även här använt oss av en semistrukturerad intervjuguide för att låta informanterna berätta fritt om ungdomsarbetslöshet samt för att vi som forskare ska kunna hålla ett visst fokus under intervjun. Som tidigare nämnts så omformulerade vi denna guide flera gånger för att ungdomarna skulle få lättare frågor och därmed ge oss djupare svar.

7. Urval

I vår inledning presenterar vi hur den tidigare fokusen att studera ungdomsarbetslösheten i mer centrala delar av Göteborg inte gick att genomföra på grund av dessa Arbetsförmedlingars arbetsbelastning. Anledningen till att vårt urval av informanter kommer från Arbetsförmedlingarna i Angered, Gamlestaden och Hisingen är dels för att det är områden som har högre ungdomsarbetslöshet än andra stadsdelar i Göteborg och dels för att dessa Arbetsförmedlingar har öppna-hus för ungdomar där det också fanns möjlighet för oss att söka informanter. I enlighet med Bryman (2008) har vi utgått från ett *målinriktat urval* då vi valde att söka efter våra informanter utifrån att de var unga arbetssökande eller arbetsförmedlare som i huvudsak sysslar med ungdomsfrågor då vi var intresserade av båda dessa parter för att utföra studien. Vi var målinriktade då vi medvetet gjorde begränsningen till myndigheten Arbetsförmedlingen för att söka våra informanter för att utföra våra intervjuer. För att söka *arbetsförmedlare* använde vi oss av ett *snöbollsurval* som enligt Bryman betyder att kontakta en tänkbar informant som sedan i sin tur för förfrågan vidare angående att vilja delta i studien till personer i sin omgivning eller att denna person själv kan ge vidare tips om andra personer som är tänkbara att kontakta (ibid). Till vår studie fick kontakt med 5 stycken arbetsförmedlare som alla arbetar med ungdomsfrågor genom att först samtala med tre olika arbetsförmedlingschefer på förmedlingarna i Angered, Gamlestaden och Hisingen. Dessa chefer tillfrågade sedan förmedlingarnas respektive arbetslag gällande ungdomsfrågor där våra informanter i sin tur frivilligt valde att ställa upp och på sätt blev representanter för sitt arbetsteam. I vår studie har vi lagt stor vikt och hänsynstagande vid att de aktuella arbetsförmedlarna sysslar med ungdomsfrågor för att de har god erfarenhet av detta och blir därför betydelsefulla för vår forskning gällande ungdomsarbetslöshet (ibid). De unga arbetssökande är i sin tur ett resultat av vad Hartman (1998) kallar *bekvämlighetsurval*, vilket betyder att man som forskare väljer att tillfråga personer som är lätta att kontakta och nära till hands (ibid). Vi valde detta urval efter att först ha försökt med hjälp av Arbetsförmedlingen att genomföra fokusgrupper med unga arbetssökande men inte kunde genomföra dessa på grund av att alla inskrivna på Arbetsförmedlingen skyddas av sekretess och därmed inte är offentliga uppgifter att söka informanter i. Arbetsförmedlingen kunde inte heller hjälpa oss att sammanställa olika grupper med ungdomar eller låta förfrågan gå vidare

till ungdomarna via det så kallade snöbollsurvalet. Efter att ha fått godkännande av arbetsförmedlarnas chefer valde vi då att besöka de Öppna hus som Arbetsförmedlingen bedriver och vi bestämde oss för att där tillfråga ungdomar som vi såg var på väg ut. Det vi då gjorde var att ställa förfrågan till ungdomar som gick förbi oss utan att utgå från några speciella urvalskriterier så som att t.ex. försöka få fem manliga och fem kvinnliga informanter (urvalskriterier utifrån könstillhörighet) etc.

8. Bandning och transkribering av intervjuerna

Vid varje enskild intervju med både arbetsförmedlare och unga har vi frågat om informanternas samtycke till att spela in och banda de intervjuer vi har gjort på en Mp3-spelare. Förutom vid en intervju fick vi samtycke av deltagarna att banda intervjun och denna bandning har underlättat vår arbetsprocess och det analytiska arbetet av den insamlade empirin. Utifrån inspelningarna har vi kunnat transkribera berättelserna i sin helhet och har därigenom läst igenom materialet ett flertal gånger och kunnat sälla ut det vi fann som intressanta teman till vår analys och diskussion.

Vi har försökt vara så noggranna som möjligt i samband med de olika transkriberade intervjuerna och tagit med det mesta av det inspelade materialet. Med det mesta menar vi att vi i princip har skrivit ned allt förutom den information vi inte finner som relevant för studiens analys, såsom t.ex. den information vi ger deltagarna i början om hur intervjuprocessen ska gå till, information om samtyckeskravet till inspelningen eller när vi tackar informanten för intervjun i slutet osv. Vi har i enlighet med Bryman (2008) medvetet valt att lägga mycket arbete på transkriberingen av materialet då vi ska göra en diskursanalys och är intresserade av både det som deltagarna talar om och *hur* de uttrycker sig. Vi fokuserar på deltagarnas narrativa röster och Bryman menar att det är av största vikt att i möjligaste mån återberätta informanternas diskurser så att vi som forskare kan göra korrekta tolkningar (ibid).

Vi vill redan här lyfta fram att vi i analysen kommer att använda oss av vissa citat från våra informanternas berättelser och en del av citaten har vi valt att redigera, dock utan att ändra innehållet och dess betydelse, då det i materialet förekommer vissa upprepningar, felsägningar eller ”hummanden”. Detta gör vi för att personen/personerna ifråga inte ska känna sig fåordiga eller tycka att de upprepar sig i texten i analysen (ibid). Vid varje intervju frågade vi om informanterna ville ta del av den transkriberade versionen för godkännande och det var bara arbetsförmedlarna som önskade att få göra detta. Vi har skickat ut de transkriberade intervjuerna till varje arbetsförmedlare via e-mail några veckor innan vi började med vår analys där sedan alla arbetsförmedlare gav oss respons och därmed också samtycke till att använda intervjuerna. Vi har valt att använda oss av alla intervjuerna med arbetsförmedlarna då vi har skickat de transkriberade intervjuerna och informationen om att materialet kommer att användas i vår fortsatta studie. Några av arbetsförmedlarna ville även ta del av den sammanställda studien i sin helhet vilket vi också lovat. De unga var inte intresserade av att ta del av vår slutprodukt och samtliga har tackat nej till och inte velat ha t.ex. våra telefonnummer eller e-mailadresser för att kunna ta del av det transkriberade materialet eller den färdigställda uppsatsen.

9. Abduktion

Vår uppsats är av abduktiv karaktär då vi både har använt oss av deduktion och induktion (Starrin & Svensson 1994). Vår förförståelse är något som alltid har existerat, dock har vi medvetet försökt att bortse från den så gott vi kunnat och försökt att inte låta den påverka våra forskningsresultat. Samtidigt har vi under hela arbetsprocessens gång förvärvat ny kunskap (insamlad empiri och tidigare forskning) och förståelse kring ungdomsarbetslöshet. I början

av vår studie sökte vi relevant teori och tidigare forskning kring ungdomar och identitet och fann grunderna till vår teori och tidigare forskning. Under arbetets gång och utifrån vårt insamlade material har vi sedan funnit annan relevant forskning och teori som vi också valt att använda. Enligt Bryman (2008) är vi deduktiva i vårt förhållningssätt då vår förförståelse och tidigare kunskap är kontextbunden och existerar redan innan vi påbörjade uppsatsen. Förförståelsen har sedan kommit att expandera och vidgas i samband med vårt intagna teoretiska förhållningssätt, samt att våra antaganden om ungdomsarbetslöshet har ökat då vi utifrån våra intervjuer har kunnat urskilja nya tänkbara diskurser att studera varav studien också blir av induktiv karaktär. De teorier vi har haft med från början i studien har varit utformade utifrån socialkonstruktionismen vilket vi också under arbetets gång har sett till att hålla som teoretisk referensram och i analysen har vi kunnat urskilja möjliga förklaringar till ungdomsarbetslösheten och dess komplexitet. Studien blir abduktiv då vi i vår analys både tillämpar empiri och teori för att studera talet om ungdomsarbetslöshet hos våra informanter genom en diskurspsykologisk ansats (ibid).

10. Etik

Forskningsrådet lyfter fram olika etiska frågor som man som forskare ska betrakta och ta hänsyn vid bedriven forskning (*Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*). Informationskravet innebär att man som forskare ska underrätta de inblandade informanterna om studiens syfte (ibid). Vi har upplyst de deltagande informanterna vid varje intervjutillfälle om att medverka i vår studie sker på helt frivillig basis och kan när som helst stoppas, vi har också informerat dem om varför vi vill utföra intervjuer med just de olika informanternas målgrupper (arbetsförmedlare som arbetar med ungdomsfrågor och arbetssökande unga). Vi har redogjort för vad deras berättelser kommer att bidra till (underlag för analys och diskussion) samt att det endast är vi (forskarna) som kommer att ta del av transkriberingen samt att det i transkriberingarna inte går att urskilja informanternas riktiga namn eller arbetsplats.

Vi har även skaffat informanternas *samtycke* (ibid) genom att vi innan varje intervju har tillfrågat de berörda deltagarna antingen genom e-mail eller telefon (arbetsförmedlare) eller på plats på Arbetsförmedlingen (unga arbetssökande) om de vill ställa upp på intervjuer. Vi har också innan intervjuernas start inhämtat samtycke om att t.ex. spela in intervjuerna med bandspelare gällande både unga och arbetsförmedlare.

Vi har också tagit hänsyn till *konfidentialitetskravet* (ibid) som innebär att de uppgifter vi har fått fram genom intervjuerna och som kan uppfattas som känsliga för de enskilda informanterna ska bevaras och skyddas ifrån insyn så att ingen annan förutom vi (forskarna) kan ta del av dem. Under forskningsprocessen är det endast vi författare som har tagit del av informanternas berättelser, vilket också är så det kommer förbli. Vi har valt att hålla alla intervjuer anonyma då vi inte vill bidra till att våra informanternas uppgifter och berättelser blir offentliga och därmed kan kopplas ihop. Vi är endast intresserade av deras diskursiva framställningar kring ungdomsarbetslöshet och finner det därigenom heller inte väsentligt att namnge informanterna. Inget sekretessavtal är undertecknat, dock anser vi inte att detta behövs då arbetsförmedlarna i sin yrkesposition redan går under sekretess, och har inte gett oss sekretessbelagda uppgifter om unga arbetssökande. Parterna är anonyma och uppgifterna är skyddade hos oss (ibid).

Nyttjandekravet (ibid) innebär att vi som forskare använder den insamlade empiri vi har fått fram genom intervjuerna enbart som ändamål i vår analys och diskussion. Det är som tidigare nämnt endast vi som har tagit del av de transkriberade intervjuerna och vi har också låtit varje arbetsförmedlare få läsa igenom och ta del av den transkriberade intervjun för att undvika

eventuella missförstånd eller om denne person vill komplettera sina utlåtanden. De unga har inte tagit del av sina transkriberade intervjuer då vi inte har några uppgifter om dem som gör att vi skulle kunna nå dem. Vi har vid varje intervjutillfälle med en ung frågat om de har velat ha något telefonnummer eller e-mail till oss forskare om de har frågor rörande studien, men alla unga har tackat nej till detta. Vår studie kommer att bli offentlig och vi anser inte att vi genom vår studie och vår analys har utsatt våra informanter för några risker då de är anonyma och att inga diskursiva framställningar kan härledas av utomstående läsare direkt riktat mot en specifik deltagare (ibid).

11. Kritiskt förhållningssätt i förhållande till reliabilitet och validitet

11.1 Reliabilitet och generaliserbarhet

Enligt Trost (2010) tenderar det att vara problematiskt att tala om reliabilitet gällande kvalitativa intervjuer, då både svaren i olika intervjuer samt andra observerbara uttryck varierar från person till person och då människan är präglad av att vara unik i sin uttalade kommunikation och/eller handlande. I enlighet med Trost (ibid) har vår studie en låg grad av standardisering, vilket innebär att våra informanternas (både unga och arbetsförmedlare) svar skiljer sig åt gällande talet och diskursiva konstruktion av ungdomsarbetslöshet.

I vår diskursanalys har vi just undersökt hur informanterna konstruerar sin verklighet i förhållande till ungdomsarbetslöshet. Dock vill vi påvisa en metodologisk medvetenhet om att denna studie tenderar att vara mest applicerbar på de Arbetsförmedlingar vi har valt att ha med i studien och att resultaten vi har fått fram inte kan generaliseras att gälla t.ex. alla stadsdelar i Göteborgs kommun. Vi utgår från diskurspsykologin som innebär att just våra tolkningar är några av många och vi menar att en likvärdig studie gjord vid en annan tidpunkt eller av en annan forskare hade kunnat resultera i andra tolkningar i analys och diskussion. Vi ser denna studie som en produkt av vår förförståelse (den naturliga generaliseringen enligt Kvale 1997), val av teori, tidigare forskning, empiri och det socialkonstruktivistiska synsätt som diskurspsykologin grundar sig i då vårt resultat är gjort utifrån vår tolkning av omvärlden. Analytisk generalisering innebär enligt Kvale att man som forskare bedömer hur analysen kan komma att påverka kommande studier och om analysen då kan fungera som vägledning (ibid). Vi anser att vår analys kan användas som verktyg för att finna infallsvinklar och tolkningsmöjligheter till kommande studier för att studera diskurser, kategoriseringar och dess samband med olika maktpositioner i olika sociala kontexter i samhället.

11.2 Validitet och generaliserbarhet

Enligt Kvale (1997) kan intervjusituationer valideras utifrån vissa stadier som är *tematisering*, där det är studiens teoretiska ram som ska studeras och om teorierna är logiska för studiens syfte. Vi anser att vi har haft stor nytta av våra teorier då de kan ge olika infallsvinklar för att utföra en diskursanalys. *Planeringen*, validerar studiens metodval och om resultatet av studien kan vara till människors fördel. Som vi tidigare nämnt var vår egentliga önskan med studien att göra fokusgruppsintervjuer med ungdomarna för att få mer djupare svar. Men vi finner att vår analys av ungdomarnas berättelser kan fungera som riktlinjer för en eventuellt kommande studie samt att vårt resultat har påvisat på maktstrukturer i samhället. De unga tenderar i vår studie att positioneras i underläge till de vuxna då de kategoriseras som att vara ung längre idag än förr utifrån t.ex. sin ålder eller sin boendesituation. Detta bidrar till transformation av diskursen om unga "är lata" och inte vill arbeta då de befinner sig i en situation där de är arbetssökande och inte har råd att ha en egen bostad.

Intervjuerna validitet ska studeras utifrån om informanterna kan ses som säkra källor och om intervjusituationen har haft de bästa förutsättningarna för bra svar. Vi anser att alla våra informanters utsagor kan användas som säkra källor då vi inte är ute efter att generalisera vare sig arbetsförmedlare eller ungdomar utan studiens syfte var att studera olika ungdomar och arbetsförmedlares tal kring för vår studie vissa aktuella teman. *Rapporteringen* av studien, är gällande studiens resultatpresentation och vilka resultat som där visas. Vi anser att vårt resultat är en produkt av vårt syfte, våra frågeställningar, teori- och tidigare forskning, egna tolkningar samt våra egna förförståelser. Hade studien haft en annan teoretisk inriktning eller om vi exempelvis ifrån början hade haft andra frågeställningar hade resultatet blivit ett annat (ibid).

Vi har i enlighet med Trost (2010) försökt vara så transparenta som möjligt under hela studien och har därför lagt ner mycket jobb på utförliga beskrivningar av t.ex. vårt tillvägagångssätt vid både urval och genomförande av intervjuerna, handlingssätt vid diskursanalysen samt att vi djupgående har beskrivit våra etiska dilemman och principer (ibid).

12. Metoddiskussion

Vi tror att just fokusgruppsintervjuer med ungdomar (som först var vårt huvudfokus där vi hade som avsikt att utföra dessa utifrån att dela in ungdomarna efter kön, men dessa fokusgrupper gick inte att utföra) kan verka som mer avslappnat för de unga och att denna intervjusituation skulle kunna ge en bredare och djupare empiri för just denna målgrupp. Att utföra kvalitativa intervjuer med de unga har dock gett bra underlag som har kunnat bidra till en god diskursanalys. Den kvalitativa intervju vägen har dock varit ”snårigare” än vad vi anser att fokusgruppsintervjuer hade varit då enskilda intervjuer har tagit längre tid och krävt mer tid till transkribering. Fokusgrupper anser vi också kanske hade utmynnat och gett en bredare diskussion kring ungdomsarbetslöshet då de unga hade kunnat föra dialog med varandra. Vi är dock mycket tacksamma för de kvalitativa intervjuerna vi fick med ungdomarna där de på ett bra sätt kunde redogöra för sina livssituationer och positioner i samhället. Vi anser inte att det går att generalisera utifrån vår empiri med ungdomarna och arbetsförmedlarna då vår studie har en socialkonstruktivistisk ståndpunkt där vi ser att varje individs tal och egna tolkningar är en produkt av de just då existerande sociala kontexterna de befinner sig i. I talet hos arbetsförmedlarna kunde vi urskilja en tendens till ”försiktighet” och vi tolkar detta som en produkt av att de blir intervjuade i form av tjänstemän, anställda för en statligt styrd organisation och där organisationens mål, regler och syfte inte kan ge tjänstemännen en helt öppen dialog. Att utföra kvalitativa intervjuer med arbetsförmedlare anser vi har varit ett bra metodval då vi har fått både djupa och ingående svar från dem. Vi är tacksamma för den empiri som arbetsförmedlarna gav oss och att de på bästa möjliga sätt ville delta i vår studie. Vi är också nöjda med vårt val att ha utfört kvalitativa intervjuer med arbetsförmedlare från tre olika förmedlingar, då vi i materialet har kunnat finna olika aspekter (t.ex. språksvårigheter, utbildningsbakgrund etc.) som tenderar att påverka den ungdomsarbetslöshet som råder i respektive stadsdel.

13. Analysväg

13.1 Tillvägagångssätt vid diskursanalysen

Enligt Winther Jørgensen och Phillips (2000) är diskurspsykologin bland annat intresserad av att studera uppbyggnaden av olika subjekt då individen medvetet kan använda sig av olika diskurser för att kunna påverka hur hon/han framställer sig och sedan hur hon/han blir tolkad av sin omgivning i olika sociala sammanhang. Dessa olika val bygger upp struktureringar av diskurser som sedan fungerar som olika ramar för individen. Diskurspsykologin studerar även

hur individen bli passiviserad eller blir till objekt i de olika diskurserna som finns i samhället. Individen blir genom detta synsätt både ”herre” över och ”slav” under språket. Diskurspsykologin är både intresserad av att studera den stora samhällsstrukturen individen lever i och även de vardagliga diskurserna individen innefattas av då det är viktigt att studera samhällsdiskurserna för att kunna förstå hur och om vardagsdiskurserna reproduceras eller inte. Detta kallas enligt Winther Jørgensen och Phillips för analys av både strukturen och praktiken (ibid).

Winther Jørgensen och Phillips menar att man inom diskursanalysen ska konstruera en diskursiv ordning i forskningsanalysen genom att kartlägga de olika diskurser som finns inom en och samma sociala kontext. Detta för att studera de olika diskursernas positioner gentemot varandra och genom att finna maktförhållandena mellan de olika diskurserna där vissa kategorier (t.ex. arbetssökande unga kontra arbetsförmedlare) har mer tillgång till vissa diskurser än andra. För att kunna analysera varje diskurs bör man enligt Winther Jørgensen avgöra var diskursernas gränser ”luckras upp” genom att studera när talet om ett aktuellt begrepp inte längre stämmer överens med diskursens ursprungliga betydelse, dvs. när talet om ett visst fenomen tenderar att falla utanför ramarna för diskursens innebörd (ibid).

I vår analysdel kommer vi i enlighet med Winther Jørgensen och Phillips (2000) fokusera på olika teman i hur och vilka diskurser som framställs, om diskurserna passiviserar eller utvecklar individen, vem det är som skapar diskurserna och vad detta kan få för verkan för individen. Vi kommer även att beskriva vad Winther Jørgensen och Phillips kallar hybriddiskurser dvs. om det i talet hos respondenterna reproduceras eller transformeras diskurser samt att studera om det framkommer maktförhållanden mellan olika sociala grupper (t.ex. ungdomar vs arbetsförmedlare) där det förekommer en under- och överordning (ibid).

Vi kommer även att knyta an dessa teman och inriktningar utifrån vårt syfte och vår problemformulering, eftersom det är studiens syfte som enligt Winther Jørgensen och Phillips ska avgöra valet av tematiseringen och sökandet av diskurser. De menar att forskaren kan börja med att söka olika diskurser utifrån den teoretiska referensramen och att sedan fortsätta med att beskriva de framträdande diskurserna i den insamlade empirin. Vi kommer i vår analys att studera diskursernas ordning utifrån valet av tidigare forskning och teori för att finna de kontexter som diskurserna existerar inom, på vilket sätt de olika diskurserna skapar verkligheten, maktförhållanden inom diskurserna, vad som anses vara sanning i varje diskurs och vad framställningen av verkligheten har för konsekvenser för individen (ibid). Vi har valt att tematisera talet i intervjuerna efter teman som både är ofta förekommande och som är mindre vanligt förekommande och som stämmer överens med vårt syfte och vår problemformulering. I inledningen till vår analys kommer vi kort att redogöra för våra informanter där vi presenterar deras fingerade namn, ålder och utbildning samt redogöra för analysens kapitel och indelningen av våra aktuella teman.

Del 3

---

14. Övergripande presentation av informanterna

Vi kommer nedan att kort beskriva informanterna med namn, ålder, boende situation och utbildning samt om de är födda i Sverige eller ej. Vi har valt att ge dem fingerade namn med hänsyn till informanternas integritet.

14.1 Ungdomarna

- Fatima 24 år Angered. Bor i egen lägenhet.
Är född i Mellanöstern. Bott i Sverige i fyra år. Har ej avslutade gymnasiebetyg. Har genomgått SFI utbildning.
- Adam 24 år Bellevue. Bor i egen lägenhet med sambo.
Är född i Italien. Bott i Sverige i ett år. Ingen utbildning i Sverige, otydligt om han har utbildning från sitt hemland (dåligt ljud i vissa delar av intervjun samt att respondenten talat otydligt och lågt).
- Sofia 20 år Redbergsplatsen. Bor i egen lägenhet. Har ett barn på tre år.
Är född i Sverige, inflyttad till Göteborg. Läser upp sina betyg på gymnasienivå på Komvux.
- Lisa 22 år Tuve. Bor i egen lägenhet.
Är född i Sverige. Gymnasieutbildning samt nagelterapeut utbildning.
- Olle 24 år Hisingen. Bor hos sina föräldrar.
Är född i Sverige. Ej fullständiga gymnasiebetyg, säger själv att han blev avstängd ifrån skolan. Har speciell handläggare på arbetsförmedlingen eftersom han tillhör LSS (Lagen om Stöd och Service).
- Alma 23 år Hisingen. Bor i egen lägenhet med sambo.
Är född i Sverige, är inflyttad till Göteborg. Gymnasieutbildning.
- Wade 20 år Hisingen. Bor hos föräldrarna.
Är född i Etiopien. Bott i Sverige i fyra år. Har ej avslutade gymnasiebetyg då han har hoppat av skolan.(Intervjun är gjord på engelska).
- Stina 19 år Tolered. Bor hos sina föräldrar.
Är född i Sverige. Har avslutad gymnasieutbildning. Läser fristående kurs på universitetet.
- Zak 24 år Angered. Bor i egen lägenhet.
Är född i Somalia. Bott i Sverige i fyra år. Familjen kvar i hemlandet. Har avslutad gymnasieutbildning. (Denna intervju är gjord utan bandspelare eftersom respondenten inte ville ha intervjun bandad, intervjun är i stället ordagrant nerskriven under samtalets gång).
- Anna 20 år Östra Göteborg. Bor i ett kollektiv.
Är född i Sverige, är inflyttad till Göteborg. Har avslutad gymnasieutbildning.
- Alexander 20 år Norra Hisingen. Bor i egen lägenhet.
Är född i Sverige, är inflyttad till Göteborg. Föräldrar med utländsk bakgrund. Har avslutad gymnasieutbildning.

14.2 Arbetsförmedlarna

Här nedan kommer vi att presentera de arbetsförmedlare vi har fått intervjua med fingerade namn, utbildning samt hur länge de har arbetat som arbetsförmedlare. Alla arbetsförmedlare är i åldrarna 30-50år.

- Pål. Har eftergymnasial utbildning inom humaniora på mer än tre år. Har arbetat som arbetsförmedlare i tre år.
- Jessica. Har eftergymnasial utbildning inom humaniora på mer än tre år. Har arbetat i tre år.
- Ingrid. Har gymnasial utbildning. Har arbetat i tre år.
- Måns. Har eftergymnasial utbildning inom beteendevetenskap på mer än tre år. Har arbetat lite mindre än ett år.
- Karolin. Har eftergymnasial utbildning inom arbetsvetenskap på mer än tre år. Har arbetat i 15 år.

15. Analys

Nedan kommer vi att presentera de för vår studie aktuella teman som vi har funnit i vårt empiriska material. Vi har i enlighet med Winther Jørgensen och Phillips (2000) valt att dela in analysen i olika teman utifrån våra frågeställningar, teorier och tidigare forskning (ibid). Det övergripande temat för vår studie har varit att studera framställningar kring *diskurser om unga arbetssökandes liv på arbetsmarknaden och i samhället* som både ungdomarna och arbetsförmedlare skildrar. Vi har som utgångspunkt valt att presentera vårt resultat gällande detta övergripande temat genom att ytterligare bryta ner det i underteman som vi nedan redogör för (Widerberg 2002). De teman vi har valt att lyfta fram är *identitet*, där vi fokuserar på vilka diskurser som framställs och hur olika identiteter skapas. Det vi kommer lyfta fram främst är hur diskurserna tenderar att konstituera olika identiteter hos unga. Det andra temat vi har valt är *intersektionella faktorer*, där vi belyser hur olika individers sociala kontexter skapar och positionerar olika identiteter samt möjligheter i förhållande till kategorierna kön, klass, etnicitet och ålder. För att kunna studera kategoriernas positioner anser vi att det är viktigt att undersöka olika makt- och motståndsförhållanden mellan de rådande kategorierna och diskurserna, vilket gör att vårt tredje tema just är *makt och motstånd*. Vi är medvetna om att dessa teman vi ovan redogjort för inte har några tydliga skiljelinjer, utan vi anser att de samspelar och påverkar varandra. I vår analys har vi i varje tema valt att först presentera ungdomarnas diskursiva framställningar för att sedan presentera arbetsförmedlarnas skildringar för att sedan göra en jämförelse ur ett ungdoms- och arbetsförmedlarperspektiv.

15.1 Identiteters konstruktion utifrån ungas tal

Vi har funnit *olika* diskursiva framställningar i talet kring ungdomar *både* hos ungdomarna själva och hos arbetsförmedlarna. Vi kommer att börja med de olika framställningarna i de ungas tal kring av att vara ung.

I citatet nedan redovisar vi Wades egen framställning dels kring sig själv som ung och dels en kollektiv framställning kring hur ungdomar är.

Wade – (...) they (youth) are not interesting in working right now. I just wan't to go to school and have fun (...) No youth wan't to have a job (...) maybe be 25 and getting a job. Maybe 26 or 27 (...) I wan't to work when I'm 30 (...) I just wan't to have fun.

Wade talar om sig själv utifrån kategorin ”ung” och använder i sin diskursiva framställning motsatsparet till ung, nämligen ”vuxen” (Mattsson 2011). Detta kan ses som att Wade skapar sin egen individuella identitet samt den kollektiva identiteten ungdom då han generaliserar och framställer diskursen om att vara ung genom att spegla sig i den Andre/den vuxne (Hall 2005). I denna diskursiva framställning finner vi att kategorin ung av Wade tilldelas egenskapen att ”inte vilja arbeta”, att arbete ses som ”tråkigt”, unga vill bara ha roligt samt att gå i skolan. Motsatsparet vuxen får härmed innebörden av att vara i arbete och inte ha roligt. De implicita konsekvenserna vi finner av Wades framställning är att gränsen till ”vuxenlivet” placeras vid 30 års ålder, vilket innebär att Wade som idag är 20 år får ytterligare 10 år av att vara ung och därmed ”just have fun”. Samtidigt så för Wade även vidare framställningen/diskursen om att ungdomar inte vill arbeta.

Vi har i vår empiri även funnit framställningar i talet hos ungdomarna där de betonar betydelsen av att vilja ha ett jobb samt etablera sig på arbetsmarknaden. Vi identifierar dessa skildringar till temat identitet då de unga beskriver sig själva samt deras mål om att bli självförsörjande genom att få ett arbete. Många gånger beskriver ungdomarna att de kan ta vilket jobb som helst samt att de vill ha trygghet genom att ha en fast anställning. I en berättelse beskriver Zak att det är fler än han själv som är i behov av att han får ett jobb. Han behöver dels försörja sig själv och sin framtida familj och dels försörja sin mamma som bor kvar i Somalia. Utifrån Zaks berättelse ser vi motsatsen till att unga ”just have fun” då Zak framställer diskurser gällande att även unga måste vara ansvarstagande. Vi finner att gränserna för kategorin ungdom i Zak berättelse överlappas till vad som kategoriseras till kategorin ”vuxen”, då han som ung har ett ansvar om att både försörja sig själv och sin familj.

Alma beskriver i citatet nedan att hon vill ha ett jobb som passar hennes intressen och vill inte längre ta vilket jobb som helst.

Alma – (...) Ofta är det ju så att dom som har jobb redan tycker att om man går hemma och inte gör nånting och den här grejen då, men sen åh andra sidan så. Jag har faktiskt alltid haft den inställningen att jag vill göra saker. Men jag vill inte ta ett skitjobb, nu har jag haft dom här jobben som kanske inte gett mig det jag ville ha, och nu är jag redo att söka ett jobb jag verkligen vill ha.

Vi ser i detta citat hur Alma framställer dels vad hon tror är omgivningens syn på individer som inte arbetar och dels hur hon framställer valet av olika yrken som skitjobb eller ett yrke som hon verkligen vill ha. I Almas berättelse framträder omgivningens synpunkter kring individer utan arbete som avvikare (Mattsson 2011) vilket Alma inte vill bli identifierad med. Hon väljer att framställa sin personliga identitet (Goffman 1973) med hjälp av diskurser kring skitjobb/bra jobb där de jobb som hon framställer som bra är de jobb hon vill ha. Almas framställning av att hon tänker välja vilket jobb hon vill ha ser vi som en möjlighet för henne utifrån hennes faktiska sociala kontext då hon t.ex. inte är ensamstående och att hon även har en timanställning. Goffman menar att det är individens sociala kontext och erfarenheter som påverkar individens självuppfattning och därmed framställningen av sig själv (ibid).

Likt Zak befinner sig Fatima i en annan livssituation än vad Alma och Wade gör. Hon lever ensam i Angered och hennes sociala kontext och ekonomi skapar hinder för hennes möjligheter.

Fatima - (...) asså jag har lite problem för att jag skulle börja skolan långt från lägenheten. Jag bor i Angered långt ifrån, dom (arbetsförmedlingen) hjälpte mig inte med busskort som man ska betala varje månad (...) men jag kunde inte börja och det är problem. (...) jag bor själv hemma och ingen hjälper att betala

(...) så nu är jag helt arbetslös och inget att jobba med, det är jobbigt för mig faktiskt.

Här finner vi diskurser gällande den samhällsstruktur Fatima lever i utifrån vad Ungdomsstyrelsen (2008:9) kallar för områdeseffekter, då Fatimas möjligheter till att studera vid en av arbetsförmedlingens utbildningar inom handel begränsas av att hon lever långt ifrån skolan och att hon på grund av ekonomiska hinder inte kan betala det busskort som krävs för att ta sig till skolan. De diskurser vi utläser i Fatimas tal handlar bl.a. om att vara arbetslös och att vara ensam utan hjälp av andra utifrån hennes strukturella situation som ung arbetssökande utan utbildning och avsaknad av ekonomiskt stöd ifrån sin omgivning. Vi finner även diskurser gällande boendesegregation där det område som Fatima lever i har hög arbetslöshet och en låg andel med fullbordad gymnasieutbildning vilket tenderar till att skapa socioekonomisk problematik.

Dessa samhällsdiskurser gällande områdeseffekter är existerande på grund av den segregande staden och finns oberoende av Fatimas egna val. Områdeseffekterna påverkar Fatimas valmöjligheter och tillgång till samhället och reproducerar därmed vardagsdiskursen Fatima beskriver gällande att vara ung, kvinna, arbetslös och passiviserad.

15.2 Identitetens konstruktion utifrån arbetsförmedlares tal

Vi kommer här nedan att beskriva hur arbetsförmedlare diskursivt framställer identitet och ungdomar.

I våra intervjuer med arbetsförmedlarna gav de alla samma svar kring hur de definierar sin målgrupp, nämligen att ungdomarna kategoriseras utifrån åldern 16 till 24 år. Efter 25-års ålder kategoriseras de sedan som vuxna, vilket Pål gör i denna beskrivning; ” (...) och när man har fyllt 25 år sen är man inte ung längre i Arbetsförmedlingens värld då”. Vi har även funnit olika framställningar kring synen på ungdomstiden hos de olika arbetsförmedlarna. Jessica talar om ungdomstiden som en längre process i dagens samhälle där vägen in på bostadsmarknaden påverkar att ungdomar bor kvar hemma längre och att de därigenom inte behöver ta samma ansvar som om de hade levt i en egen bostad; ” (...) bor man hemma kan man ju inte och kanske vill inte ta samma ansvar som om man har en egen lägenhet och måste ha in pengarna”. Vi identifierar även att Ingrid framställer skillnader gällande ungdomar och ungdomsåren i det nutida samhället i jämförelse med hur det var ”förr” i följande citat.

Ingrid - Där är jag så jädra bestämd alltså. Jag vet hur det är (...) föräldrarna curlar för dom, dom kommer hit och har den senaste jackan och dom har den senaste mobiltelefonen (...) allting finns. Oftast bor de hemma. (...) det finns alltid någon som backar upp med pengar och med annat.

I likhet med Johansson (2007) ser vi att Arbetsförmedlingen genom sin definition av ungdomar bidrar till att kategorisera denna målgrupp till klienter där gränserna för denna kategori avgörs av individens ålder. Utifrån intervjuerna med arbetsförmedlarna har det även framgått att det finns skillnader mellan villkoren för en nyinskriven ungdom och en nyinskriven vuxen där det i den unges fall krävs att individen har varit inskriven hos arbetsförmedlingen i tre månader innan vissa åtgärder och hjälp kan ges vilket inte är ett krav för en person som faller inom ramen för kategorin vuxen. Andra kriterier som är avgörande för om ungdomen blir till en klient hos Arbetsförmedlingen är att de är inskrivna som arbetssökande, vilket också är kriterier för vuxna.

I Ingrids framställning av nutidens ungdomar skapar hon en metafor (Börjesson 2003) av ungdomar som att de blir curlade av sina föräldrar. Denna diskurs innebär att man som

förälder ”sopar” och skapar en hinderfri väg framför sina barn för att underlätta deras vardag. Vi identifierar denna metafor om att curla som en samhällsdiskurs skapad i ett modernt samhälle där motsatsen till en ”curlad ungdom” blir en ”icke-curlad vuxen” som därigenom får ta mer eget ansvar för sina handlingar och sitt liv.

Även i Jessicas tal i citatet ovan gällande ungdomar som bor kvar hemma längre, ser vi skildringar som talar om villkoren för unga i dagens samhälle. Dessa skildringar skapar i sin tur diskurser som är gällande för vissa av våra ungdomsrespondenter där vissa av ungdomarna bor kvar hemma. Tillgången till diskursen (som Ingrid framställer) om att bo kvar hemma ”längre” hos sina föräldrar och därmed bli curlad är en produkt av vissa förutsättningar (såsom ekonomi, familj som resurs/nätverk etc.) dock är detta inget återkommande i talet hos de unga vi har intervjuat som bor i eget boende.

Framställningen som Ingrid gör är ett resultat utav hennes egna erfarenheter och förförståelse (Holme och Krohn Solvang 1997) och vi finner skillnader i hennes tal om unga i jämförelse med de andra arbetsförmedlarna. Konsekvenserna av den samhälleliga diskursen om curlade unga som Ingrid framställer skapar en uppdelning mellan ”vi och dom” (Mattsson 2011) där kategorierna ”ung förr och ung idag” skapas samt en uppdelning mellan ungdomarna utifrån deras olika villkor.

Ingrid talar i vårt intervjumaterial om svårigheter att motivera ungdomarna till att söka en praktikplats för att komma in på arbetsmarknaden; *”Men de unga är inte intresserade av att ha praktik”*. Hon bidrar till skapandet av vad Johansson (2007) kallar för byråkratisk identitet då diskursen ungdom som klient i detta uttalande innefattas av att vara ungdomsklienten som inte är intresserad och svår att motivera. Unga som klienter blir i denna diskurs generaliserade av Ingrid till att gälla alla unga inskrivna på Arbetsförmedlingen vilket stämmer överens med den diskurs Wade framställer om att unga är ”lata”.

Vi finner även att det ingår vissa tilldelade arbetsuppgifter för arbetsförmedlaren som ingår i den byråkratiska identiteten (t.ex. mål satta av riksdag och regering) gällande vikten av att ungdomarna kommer ut på praktik som ett steg för etablerandet på arbetsmarknaden. I Ingrids tal identifierar vi att hon ställs inför ett dilemma då hon ska arbeta för att få ut unga på praktik samtidigt som hon talar om att unga inte vill ha praktik (Ibid). Vi identifierar här i Ingrids uttalande att hon skildrar en motståndsdiskurs i ungdomarnas agerande där hon menar att de unga motsätter sig syftet med systemet och därmed utför motstånd. Ingrid talar även om att många unga killar även utför ”svartjobb” vilket därmed hindrar dessa ungdomars möjligheter och vilja att ta sig ut på praktik vilket vi identifierar till att kunna ingå i en motståndsdiskurs mot samhällsdiskursen gällande att arbeta ”lagligt/vitt”.

Arbetsförmedlaren Karolin beskriver den CV-modell hon och den Arbetsförmedlingen hon arbetar på rekommenderar för ungdomarna då gruppen unga till stor del är utomlandsfödda eller har namn som avviker från normen.

Karolin – Konkreta saker som jag tycker vi försöker prata mycket om är diskrimineringen. Söker du via ansökningsbrev och CV så beror det på hur du lägger upp det. Många av mallarna som finns på nätet där ligger ju alltid namn och adress överst. Ja då behöver dom (arbetsgivarna) inte läsa mer. Då kan de sortera bort dom direkt. (...) vad jag är bra på sitter inte i mitt namn eller i min adress.

Enligt Goffman (1973) så föds individen in i sin sociala identitet utifrån olika kontexter i samhället vilket bidrar till kategoriseringar av individen (ibid). De diskurser vi identifierar i

Karolins tal är att många av de unga tenderar att bli diskriminerade på grund av sitt namn. Karolin framställer samhällsdiskurser där individens sociala identitet påverkar individens möjligheter till att få ett arbete. I enlighet med Winther Jørgensen och Phillips (2000) urskiljer vi i Karolins tal samhällsdiskurser som tenderar att passivisera individerna genom att begränsa deras möjligheter, individen blir en "fånge" utifrån sitt eget namn (ibid). Arbetsförmedlingen gör ett aktivt val genom användandet av just denna CV-modell där namnet placeras längst ner för att ge ungdomarna bättre chanser i sitt arbetssökande. Samhällsdiskursen som styr denna begränsning för vissa individer påverkas inte av arbetsförmedlingens aktiva val av namnplaceringen där samhällsdiskursen i relation till vardagsdiskursen har större styrningsmakt och är mer legitim (Nilsson 2008). Dock urskiljer vi i Karolins tal en transformation av vardagsdiskursen då hon menar att individens egenskaper inte finns i ett namn eller en adress och kan även ses som en form av motstånd mot samhällsdiskursen.

15.3. Ungdomars framställning av sin position utifrån ett intersektionellt perspektiv

De intersektionella faktorer vi lyfter fram och kopplar samman med ungas skildringar om deras tillvaro är *etnicitet, ålder, klass och kön* där vi även vill skildra hur dessa faktorer påverkar varandra i olika sociala kontexter.

Wade skildrar i intervjun följande situation när han fick ett jobberbjudande och blev kallad till intervju; *"Yes well because my swedish sucks (...) I said no, because first of all I don't speak swedish. Just imagine not getting somebody's talk. They probably barking on you and said "get the fuck out of here"*. Wade beskriver här hur han upplever sig ha svårigheter med språket och har därför tackat nej till både erbjudande om jobb och anställningsintervjuer.

Fangen, Hammarén och Johansson (2011) talar om vikten av ett intersektionellt synsätt för att studera ungas och vuxnas identitetsskapande. Individens tillhörigheter i olika kategorier har betydelsen för om de är inkluderade eller exkluderade i samhället. Kategorierna påverkar individens olika tillhörigheter i samhället samt individens erfarenheter av att vara antingen inkluderad eller exkluderad i dessa sammanhang. Upplevelsen av att vara exkluderad ifrån samhället kan bidra till att individen internaliserar denna bild av sig själv/sin kategori av att vara avvikare, segregerad och återspeglar detta till sin egen upplevelse av sin egna identitet (ibid). I Wades fall urskiljer vi diskurser som att inte våga ta ett jobb på grund av hans bristande kunskap i det svenska språket som ledet till svårigheter. Utifrån Fangen, Hammarén och Johansson (2011) identifierar vi att Wade positionerar sig själv utifrån sin etniska tillhörighet och hans svårigheter att tala en korrekt svenska som avvikare ifrån normen för den svenska etniciteten.

Utifrån denna positionering av sig själv som avvikare skapar därmed Wade hinder för att han ska kunna beträda arbetsmarknaden och för att kunna ändra sin position med utgångspunkt i klasstillhörighet. Vi ser även att hans position som ungdom i samhället här kan verka som en ytterligare avgörande faktor, då Wade talar som om han "bävar" för att ta detta arbete när han talar om att eventuellt riskera att bli avvisad. I vår empiri har vi identifierat tal om existerande diskurser i samhället och på arbetsmarknaden gällande kategorin ungdom som innefattas av att ungdomar ses ha bristande erfarenhet. Vi identifierar även att Wade internaliserar dessa egenskaper i sin identitet som ung arbetssökande med en avsaknad av erfarenhet då han faktiskt tackar nej till ett arbete (vi kommer närmare att presentera tal som framställer diskurser gällande ungdomar och deras bristande längre fram i vår analys).

15.4 Diskurser gällande språket

Utifrån vårt intervjumaterial identifierar vi språket som en samhällsdiskurs då detta är ett återkommande tema i informanternas (både unga och arbetsförmedlare) tal där det svenska språket framställs som ett redskap som har betydelse för att etablera sig på arbetsmarknaden. Anna framställer också vikten av att kunna hantera det svenska språket utan att tala med en ”brytning” och att brytningen i sin tur sätter upp hinder för att få ett jobb. Hon menar också att det svenska språket är viktigt eftersom arbetsgivaren har fördomar och hon säger; *”att fördomar alltid kommer att finnas”*. Genom Annas framställning av vad hon menar är en samhällelig diskurs framträder vikten av ett oklanderligt språkbruk. Här identifierar vi diskurser kring vikten av ett korrekt språk, där samhällets (arbetsgivarens) fördomar exkluderar annan etnisk tillhörighet än svensk och annat språk än det svenska och därmed positionerar vissa individer i exkluderande kategorier. Utanförskapet ifrån samhället och arbetslivet bidrar i sin tur till att positionera dessa exkluderande kategorier in lägre samhällsklasser.

Diskursen gällande det korrekta språket bidrar till att exkludera och diskriminera utomlandsfödda medborgare och deras barn ifrån den svenska arbetsmarknaden, vilket också de los Reyes syftar på i SOU 2006:59. Om det i individens tal framgår en ”brytning” som kan påvisa en annan etnisk tillhörighet än den svenska. Genom Annas framställning om vad som krävs i användandet av det svenska språket reproducerar hon därmed denna samhällsdiskurs. Konsekvenserna av reproduktionen medför att individer utanför denna diskurs kan bli passiviserade objekt som får svårigheter i samhället och ingår i vad de los Reyes (Ibid) menar är en diskurs där utlandsfödda anses stå utanför arbetsmarknaden och att denna diskurs inte ifrågasätts av samhället. När fördomar ses som ”sanna” eller statistiskt styrande bidrar synen på det korrekta svenska språket till att det ses som en produkt skapad av ”den andre” dvs. arbetsgivaren och därmed en samhällsdiskurs som är svår för individen att påverka.

För att exemplifiera hur fler intersektionella faktorer än etnicitet och kön samspelar har vi återigen valt att hänvisa till Fatimas tal om sin position i samhället där hon bland annat talar om ekonomiska svårigheter som hindrar henne att utbilda sig (se kap 15.1). Hon är en ung kvinna med annan etnisk bakgrund än svensk som är arbetslös i en segregerad stadsdel där individens valmöjligheter är påverkad av så kallade områdeseffekter (Ungdomsstyrelsen 2008:9). Vi identifierar här samverkan av flera av de kategorier som vi har som fokus i vår studie och att samspelet emellan kategorierna medför svårigheter för Fatima. Samspelet och samverkan som sker kan även ses bidra till att Fatima får ett mer underläge i samhället.

15.5 Diskurser gällande kvinnligt/manligt

Alexander gör i citatet nedan framställningar gällande diskurser kring kön och klass. Alexander menar att situationer kan uppstå i arbetet i en klädesaffär, där män inte bör arbeta på kvinnoavdelningar men kvinnor kan arbeta på mansavdelningarna.

Alexander - (...) där männen är kunde kvinnor också komma in men där kvinnor (är) kan inte män komma in (...) det är mer privat om en man går in på en kvinnas än om en kvinna går in på en mans.

Utifrån Alexanders citat kan vi urskilja diskurser där den kvinnliga arenan beskrivs vara mer privat. Diskurser gällande kvinnor som vi identifierar i detta uttalande är att kvinnan här ses så som hemlig eller sårbar. Mattson (2011) menar att ojämlikhet uppstår i samhället utifrån olika kategoriers positioner i förhållande till varandra. Alexander talar om sig själv och andra män utifrån positionen som det dominerade könet och beskriver kvinnors egenskaper som en spegelbild av mannens normativa karaktärsdrag (man/kvinna, öppen/hemlig, stark/sårbar).

När Alexander talar om sig själv som man bidrar han till att stereotypifiera kvinnor och män liksom kvinnligt och manligt, vilket positionerar dessa kategorier i förhållande till varandra där det kvinnliga skapas ur normens (mannens) ögon och bidrar till Alexanders syn på samhället (Ibid). Här identifierar vi diskurser som handlar om att kvinnor strävar efter att uppnå mannens egenskaper medan mannen förlorar på att byta till kvinnans genom att detta medför att han kliver ner i den könsbaserade hierarkiska ordningen. Vi identifierar även att Alexander skildrar villkoren för vad som kan kategoriseras in i egenskaper för olika klasstillhörigheter (biträde i en klädesaffär) som också är en arena som är möjlig för honom att beträda utifrån hans position som arbetssökande ungdom.

Sofia – (...) det finns yrken som vill (...) där de har stått i ansökningen att dom bara söker tjejer men jag tror att det är för att tjejer framstår som mer ansvarsfulla än killar. (...) jag tror att det är lättare för en kille att få jobb som t.ex. bilmekaniker än vad det är för en tjej för att det framstår som ett killyrke.

Sofia skildrar tjejer som ”mer ansvarsfulla” och att det finns killyrken (bilmekaniker) där det uttalade konstruerar diskurser om att killar är intresserade av exempelvis bilar och mekanik. På samma sätt som Alexanders gör diskursiva framställningar reproducerar Sofia diskurser gällande kön och klass. Hon skildrar vilka intressen som anses vara normativt för kvinnor/män, olika yrkeskategorier som också är en produkt av dessa diskursiva intressen och tillgången till arbetsmarknaden utifrån tillhörigheten till kvinna/man. Vi identifierar också att Sofia skildrar de yrken som för henne är aktuella och möjliga att söka utifrån hennes nuvarande sociala kontext som ung arbetssökande kvinna med icke-fullständiga gymnasiebetyg. Vi urskiljer att dessa yrken (bilmekaniker) kan ingå i diskursen kring vad som ses vara traditionellt manligt arbetarklass yrken.

I intervjuerna med ungdomarna framkom olika diskurser gällande ålder och ungdomars position på arbetsmarknaden. Stina beskriver situationen för ungdomar på arbetsmarknaden på följande sätt; ” *Den är ganska maktlös. Ganska maktlös. (...) saker och allt ligger ju i arbetsgivarens händer liksom man måste ju ha mycket kontakter*”. Stina framställer här en samhällsdiskurs där ungdomars position i samhället är svagare och mer hjälplös än vad vuxnas är. Vi identifierar även här diskurser gällande ungas position utifrån en lägre samhällsklass. Vi ser även möjligheter i att hennes tal kring att vara maktlös kan vara en konsekvens av hennes könstillhörighet och hennes position som ung arbetssökande kvinna (Mattsson 2011).

Stina beskriver dessa svagheter med egenskaper av bristande kontaktnät där vuxna ses av arbetsgivare (och av samhället) ha större socialt kapital och därmed är säkrare att anställa (Håkansson 2011). Alexander beskriver sin situation där han efter sin gymnasieutbildning inom el behöver gå som lärling på en arbetsplats för att sedan arbeta som elektriker. Han menar att det är svårt att få anställning som lärling och att det endast är fåtal ifrån hans skola som har fått detta. Alexander menar att det är genom dessa elevers kontakter (så som pappa) som de har fått möjligheter till att arbeta som lärling; ”(...) *kollar man ungdomar från 18- 20 år så tror jag att det är mest arbetssökande som gäller där. För det är ju inte så jättelätt att få jobb om man inte har erfarenhet*”. Även i denna framställning framträder diskurser gällande erfarenhet och ungdomars svårigheter till att få denna erfarenhet och att tillgången till att få lärlingsplatser påverkas av den unges eget nära kontaktnät. Erfarenhet blir en säkerhetskälla för arbetsgivaren och minskar det Håkansson (ibid) kallar för ”risker” med varje anställning. I Alexanders tal framträder också diskurser gällande vikten av starka sociala nätverk och vi urskiljer ur denna framställning att en bättre positionerad klasstillhörighet i samhället ger mer sociala kontakter och bidrar till större möjligheter för att få jobb.

15.6 "Fula jobb" och klasstillhörighet

Anna och Sofia pratar om de jobb som ungdomar har större möjligheter att söka och nämner arbeten som telefonförsäljare, städare och medarbetare inom MC Donald's. Både Sofia och Anna har haft kortare anställning inom dessa områden och anser att dessa olika yrken ger olika erfarenheter.

Anna - Telefonförsäljare visar att man vågar göra det för det anses vara ganska fult yrke. Personlig assistent kan visa att man är social (...) volontärjobb visar att man inte är där för att arbeta utan ställer upp på det godvilligt.

Anna framställer diskurser som handlar om att vissa arbeten är fula och att t.ex. volontärjobb är fina men att om man har utfört ett "fult" jobb ses detta som en erfarenhet. Här använder Anna sig av sina personliga vardagsdiskurser gällande vad arbeten ger för olika erfarenheter och status. Hon applicerar dessa personliga diskurser på vad hon anser är en existerande samhällsdiskurs gällande olika status vilket sedan ligger till grund för hennes världsbild (Mattsson 2011). De erfarenheter hon beskriver med att ha haft ett volontärjobb ingår i diskursen att av fri vilja bidra till samhället utan ersättning och att i Annas vardagsdiskurs får det betydelsen av att vara en "bättre" människa.

Sofia beskriver att hon har haft ett jobb som telefonförsäljare men att hon inte trivdes med detta jobb och om hon inte får något annat jobb kan hon tänka sig att söka detta igen. Hon beskriver andra telefonförsäljare på följande sätt; *"När telefonförsäljare ringer till mig så tycker jag de är väldigt irriterande och de tar en massa tid (...) det dåligaste jag tyckte var (...) att man liksom inte hade någon slags grundlön utan det är liksom ganska osäkert"*. Sofia framställer diskurser kring de arbetsmöjligheter som ungdomar lättast har tillgång till och hon konstruerar yrket telefonförsäljare genom att tilldela det egenskaper såsom att vara irriterande för andra och att det ger en osäker inkomst. Vi urskiljer i Sofias framställningar en ovilja till att bli identifierad med att vara telefonförsäljare. Denna diskurs kring fula jobb framställer både Sofia och Anna vilket kan kopplas till att det är fler unga som inte vill bli identifierade med vissa arbeten som är "lättillgängliga" för unga på dagens arbetsmarknad då det för ungdomarna ger en stigmatiserad position.

Dessa jobb kan också ses ingå i samhällsdiskurser gällande lägre stående jobb/lägre klass och vi uppfattar att Sofia och Anna gör ett motstånd ifrån att bli identifierade med dessa mer "lättillgängliga" jobben. Resultatet av deras motståndsdiskurs kan ses utifrån att de identifierar sig själva genom att spegla sig i de icke önskvärda yrkena för att i stället se sig själv tillhöra en annan klassposition i samhället som de även anser sig vara behöriga till.

Social exklusion kan uppstå och vara en faktor av flera sammanlagda orsaker enligt Fangen, Hammarén och Johansson (2011). De beskriver flera olika faktorer som är avgörande för exkludering, där en faktor är om individen har "hoppat av" skolan. Olle beskriver sin situation med att ha "svårare än andra" till att få jobb då han ej avslutade gymnasiet utan "blev utsparkad" från skolan; *" (...) det är svårt nu och frustrerande att inte ha ett jobb. Jag har inte jobbat sen nian (...) men jag hoppas få en praktikplats och sen jobba"*. Fatima beskriver sin önskan att få ett jobb inom handel där hon menar att jobb på Ica och Coop är bra jobb.

Det som framträder främst i Fatimas berättelse är hennes behov av att få ett jobb för att kunna försörja sig själv till skillnad ifrån exempelvis Alma som har en större valmöjlighet i vilka jobb hon behöver söka då hon inte tar vilket "skitjobb" som helst där hon inte har samma ekonomiska behov av en anställning. Vi finner här diskurser gällande olika klasstillhörigheter där ungdomarnas tal om deras yrkesframtid styrs av deras ekonomiska förutsättningar samt att vi finner skillnader i de ungas tal gällande deras yrkesframtid utifrån deras utbildningsnivå.

De unga som saknar gymnasieutbildning framställer diskurser om svårigheter, hopplöshet och frustration. Medan de unga med avslutad gymnasieutbildning ger skildringar av att kunna söka olika jobb eller att kunna studera vidare och därmed ta sig in på arbetsmarknaden i olika egenvalda professioner. När det gäller Sofia som är ensamstående mamma till en dotter ser vi henne befinna sig i en annan position i samhället där hennes sociala kontext och ekonomiska skäl kräver att hon får ett jobb. Sofia talar om hur hon ser på sin framtid där hon sätter arbete i fokus och inte studier vilket vi identifierar vara en konsekvens av hennes positionering i samhället som ung, ensamstående mamma med oavslutad gymnasieutbildning.

15.7 Arbetsförmedlares framställning om ungas positioner utifrån ett intersektionellt perspektiv

De intersektionella faktorer vi lyfter fram och kopplar samman med arbetsförmedlares framställningar kring unga är också här *etnicitet, kön, ålder och klass*. I Måns citat nedan framställer han kriterier ifrån arbetsgivarens sida som syftar till att ungdomar bland annat bör kunna det svenska språket bra när de söker jobb.

Måns - Om nån ringer till mig och säger ”jag vill ha två ungdomar ganska snabbt” (...) då får man ju titta runt i vår grupp (ungdomsgruppen) och frågar om dom har två ungdomar som passar in i dom här kriterierna (...) det kan vara kriterier att personen ska kunna tala bra svenska (...) bra svenska, bra engelska i tal och skrift.

De diskurser vi identifierar ur Måns framställning av ungas språkanvändande är att arbetsgivare efter sina kriterier positionerar och väljer ut ungdomar som ”passar in” under de angivna kriterierna. Den mest framträdande diskursen gällande tillhörigheten till arbetsmarknaden är tillgången till språket, vilket också Pål beskriver; ” (...) *vissa som inte har jättebra svenska dom faller ju naturligtvis på det också när dom söker jobb. Det är ju tyvärr så att många arbetsgivare kräver att dom har väldigt bra svenska (...)*”.

Konsekvenserna av diskursen kring arbetsgivarnas krav på ungas korrekta språkanvändande blir att vissa unga tenderar att falla bort från arbetsmarknaden, vilket också Pål uttrycker. I intervjuerna med Ingrid och Jessica ställer vi frågan vilka rekommendationer de har gällande ungas CV då det i tidigare intervjuer framkommit diskurser gällande namnplaceringen (se kapitel 15.2 i analysdel). Ingrid och Jessica ställde sig frågande och förstod inte anledningen till detta tillvägagångssätt då de arbetar efter en annan CV-modell där namnet placeras högst upp.

I intervjuerna med Jessica och Ingrid finner vi inga diskurser gällande ett korrekt svenskt språk, utan här uppstår snarare diskurser om vad det innebär att ha ett annat etniskt ursprung än det svenska i andra stadsdelar. Jessica och Ingrid talar under intervjun med varandra om hur det kan vara att arbeta i andra stadsdelar. Jessica har tidigare erfarenhet ifrån att ha arbetat som arbetsförmedlare i en stadsdel där hon talar om att det var fler utlandsfödda invånare än i den stadsdel som hon arbetar i idag och att detta medförde andra fokus för hennes arbetsuppgifter. I citatet nedan talar Ingrid här om att en annan etnisk tillhörighet än den svenska inte är en tydligt representerad kategori på hennes arbetsplats utan hänvisar till en annan stadsdel i Göteborg där vi har valt att ange denna stadsdel som xxx; ”*Inte som jag kan tänka att det var i xxx*”. Vi ser här att arbetsförmedlarna talar utifrån olika vardagsdiskurser som styr dels deras tillvägagångssätt i arbetet med ungdomarna samt dels att deras diskursiva framställningar är ett resultat av att de är yrkesverksamma i olika stadsdelar. Dessa diskurser gällande etnisk tillhörighet framställs också här som att det kan ge problem för

arbetsförmedlingen då hon talar utifrån diskurser gällande annan etnisk tillhörighet med en lägre tilldelad status/rang.

Här presenterar vi hur Sandra framställer Arbetsförmedlingens olika utbildningar; *”Traditionella manliga yrken kanske är överrepresenterade (...) svetsare”*. Karolin talar också om Arbetsförmedlingens olika utbildningar där det finns fler utbildningar som kan härledas till kategorin ”manliga” yrken. Dock talar Karolin även om att tjejer är mer flexibla än killar då tjejer i större utsträckning kan tänka sig att söka fler utbildningar som inte faller under någon typisk könskategori kvinnligt/manligt. Även Sandra beskriver situationer där tjejer visar intresse för dessa ”traditionella manliga” yrken och att de är bättre på detta ”gränsöverskridande” än killarna.

Sandra – Det är ganska många tjejer som vill gå lagerutbildningar t.ex. (...) grävmaskinist har jag skickat iväg någon på (...) man kan nästan säga att tjejer nästan är bättre på vad man nu ska säga än vad killarna är då. Det kan ha med löner att göra då. Grävmaskinister tjänar rätt bra men vårdbiträden gör det inte.

Vi finner i Sandras citat att hon framställer diskurser gällande samhällets syn på och positionering av manliga/kvinnliga yrken och att dessa diskurser existerar på grund av samhällets tradition. Både Karolin och Sandra talar om att kvinnor oftare tenderar att söka sig inom ”manliga” domäner, vilket vi finner vara en konsekvens av kvinnans underläge gentemot mannen som anses vara samhällets norm (Mattsson 2011). Detta medför att kvinnan ”tjänar” på att beträda männens arenor då männen i enlighet med Sandra tjänar mer. I enlighet med Mattsson kliver kvinnan ur sitt underläge när hon beträder männens arenor vilket också medför att hon tar ett kliv upp i den hierarkiska diskursordningen i samhället. Utifrån de traditionella samhällsdiskurserna gällande kön och yrke medför en förflyttning av mannens position till kvinnornas arena en ”nergradering” av mannens position.

Uppgradering för en kvinna kan bidra med att hon genom att söka sig till de manliga arenorna också kan få en tillgång till en annan klasstillhörighet i samhället. Sandra skildrar denna samhällsdiskurs angående skillnader emellan kvinnors och mäns löner utifrån att de kategoriseras som traditionella manliga eller kvinnliga yrken i citatet ovan. Utifrån samhällsdiskurserna kring manliga yrken som mer välbetalda skapas också diskurser gällande olika tillhörigheter till olika klasser/skikt i samhället där de traditionella manliga yrkena tilldelas en högre klass. Vi ser i Sandras tal att hon reproducerar diskurserna kring männen som högre avlönade när hon talar om denna diskurs som ett sätt för kvinnan att göra en statusresa/klassresa uppåt och ifrågasätter inte i sitt tal dessa skillnader mellan könen. Genom att legitimera denna diskursordning mellan könen förstärks snarare samhällsdiskursen. För att visa på exempel hur denna samhällsdiskurs hade kunnat transformeras om i Sandras tal menar vi sätt att tala om de traditionella kvinnliga yrkena i syfte att bidra till högre/jämställd status och högre/jämställd lön.

Pål som talar om hur han arbetar med unga arbetssökande menar att; *”(...) först måste vi se till att alla bitarna faller på plats, för många är inte redo att söka jobb direkt. Dom behöver kläs på innan och rustas för att ut på arbetsmarknaden”*. Även Måns talar i följande citat om hur han själv väljer att agera utifrån sin profession i mötet med unga inskrivna;

Måns - (...) jag har ju mitt sätt att uttrycka mig på. Det är ju inte direkt att jag sitter och använder slang och sånt det kanske inte är min grej. Men jag anpassar mig efter varje arbetssökande som jag träffar (...) en del pratar ju knappt och en del pratar jättemycket (...) jag försöker läsa av vad det är för typ av person ”hur ska jag på bästa sätt kunna få bra kontakt?”.

Pål framställer diskurser gällande kategorin unga utifrån metaforen ”kläs på” som syftar på att bekläda den unge mer erfarenhet och rusta denna person inför vuxenlivet och arbetsmarknaden. Vi identifierar i Påls framställning att de unga bekläds och stärks i det symboliska kapitalet (Bourdieu 1991). Det symboliska kapitalet fungerar som nyckeln till arenan arbetsmarknaden som styrs av kategorin ”vuxna”, och de unga behöver stärka sina kapitalformer för att kunna konkurrera i arbetslivet och själv (efter 25-årsdagen) inta positionen vuxen. Måns framställer också det maktförhållande som han befinner sig i som vuxen anställd tjänsteman i relation till ung arbetssökande och oerfaren. I sin roll som tjänsteman gör Måns en rollanpassning för att lättare kunna skapa kontakt och bemöta den unge han träffar. I denna rollanpassning (rollspel) träder Måns in på de ungas arena och försöker efterlikna deras rollspel för att kunna utföra sitt jobb (Goffman 2009).

De implicita konsekvenserna vi identifierar är att Måns i sin position som arbetsförmedlare förfogar över ett större symboliskt kapital än den unge och innehar därmed makten att kunna göra denna rollanpassning. Den unge kan inte göra samma rollanpassning och träda in i rollen som tjänsteman utifrån samhällets diskursordning som positionerar den unge i underläge utifrån ett erfarenhetsperspektiv och även position/klassperspektiv. I dessa diskurser är det erfarenheten och åldern som avgör klasstillhörigheten och där de unga placeras in i en annan klasstillhörighet som i förhållande till den vuxnes tillhörighet innehar en lägre statusposition.

För att lyfta fram ett tal som kan härledas till *ålder* och *klass* har vi valt att redogöra för Måns framställning kring vikten av ett korrekt framträdande med hjälp av kläder och utseende.

Måns - (...) men ta något företag som kanske just fokuserar mycket på utseendet och sen kanske du är en person som liksom kommer dit med trasiga kläder (...) och kanske inte så bra med hygien och liknande (...) jag tror inte direkt att arbetsgivaren kommer att vilja då kanske höra av sig igen.

Måns framställer diskurser gällande olika koder eller masker (kläder och hygien) som är viktiga för ungdomar att hantera vid mötet med en arbetsgivare. Detta medför att en viss typ av kläder ses som icke-acceptabelt av samhället då fel klädsel kan ses som avvikande ifrån samhällsnormen och ifrån den normativa klasstillhörigheten medelklass (Mattsson 2011). Konsekvenserna av gränserna för denna diskurs gällande normativa koder skapar en uppdelning vad som anses vara fult/fint, smutsigt/rent, att bli exkluderad/inkluderad ifrån arbetslivet och samhället i stort och är en produkt av individers olika kulturella kapital (Lindgren 2007). Denna uppdelning är ett resultat av en disciplinär styrning och självstyrning (Nilsson 2008) som sker genom ett disciplinärt förhållningssätt mellan Måns (individen) och arbetsgivaren/samhället.

Måns reproducerar denna vardagsdiskurs genom talet om fint/fult acceptabelt/icke-acceptabelt, medelklass/arbetarklass och vuxen/ungdom utifrån sin profession som arbetsförmedlare i mötet med en ungdom. Måns framställer också att han inte talar om för ungdomarna vilka kläder som de bör eller inte bör ha på sig vid mötet med en arbetsgivare men han frågar de unga vilken arbetsplats de har tänkt söka upp. Måns ställer dessa frågor för att matcha den unges möjligheter och kapitalformer i förhållande till arbetsgivare vilket vi identifierar som att han matchar arbetsgivarens krav utifrån att kategorisera den unges klass/egenskaper. Måns framställer också att detta är ett sätt för att den unge också ska kunna öka sina chanser till att få praktik eller en anställning. Detta kan ses som en produkt av styrning ifrån samhället/arbetsgivaren då Måns agerar utifrån en samhällsdiskurs där arbetsgivaren styr villkoren för vad som ses vara normativa koder/kategorier/egenskaper till den normativa klassen i samhället och reproducerar därmed diskurser gällande vilka egenskaper som krävs för att få tillhöra den (Bourdieu 1991).

15.8 Makt och Motstånd utifrån de ungas perspektiv och framställning

För att visa hur olika maktstrukturer som finns i samhället kan påverka hur individen till att reproducerar vardagsdiskurser och gör dem till inslag i sin egen identitet har vi här valt att redogöra för Olle. I citatet från Olle beskriver han de svårigheter han i dubbel bemärkelse upplever sig ha; ”*Jag har dubbel problematik eftersom jag har dom här diagnoserna (ADHD och Asbergers) och så har jag bara utbildning till nian (...) jag är mer begränsad och kan inte få ett jobb lika lätt som andra*”. Vi identifierar det Mattson (2011) kallar för avvikare i dubbel bemärkelse i Olles framställning av sig själv genom att tilldela sig själv stigma gällande diagnostiseringarna och ej avslutad gymnasialutbildning. Olle bidrar med att vidmakthålla sin position i kategorin ungdom då han i enlighet med Mattsson (Ibid) avviker inom denna kategori då han i sitt tal framför sina diagnoser, vilket han själv hävdar medför ytterligare hinder för honom. Vi finner detta vara en konsekvens av de maktstrukturer som finns i samhället där olika egenskaper hos individen värderas och bestämmer individens position (ibid).

Agens (Lilja & Vinthagen 2009) identifierar vi i Lisas citat nedan där hon framställer sin situation som aktivt handlande där hon vill förändra sin situation från att vara timanställd till att starta eget företag som nageltherapeut: Lisa – ”*Jag har haft stark vilja i flera år och har alltid velat starta eget. Nu ska jag starta eget och har fått hjälp av Arbetsförmedlingen och fått gått kurs*”.

Vi finner här motsägelser till vardagsdiskurser gällande ungdomar med egenskaper av att vara lata där Lisa själv väljer att framställa sig med diskursen ”att ha en stark vilja” och att denna diskurs kan ses som ett motstånd (Lilja & Vinthagen 2009). Konsekvenserna av att Lisa använder sig av denna diskurs är att hon därmed kan framställa sig som en aktiv och driven person vilket sedan är avgörande i hur hon uppfattas av andra (vuxenvärlden) och hur hon ser och uppfattar sig själv.

Lisa använder sig av arbetsförmedlingens tjänster (kurs om att starta eget) för att kunna utföra det arbete som hon finner mest centralt och aktuellt för henne. Vi menar också att möjligheterna i Lisas handlande kan ses utifrån olika maktstrukturer i samhället som gör det möjlig/omöjligt för olika individer att utbilda sig till exempelvis nageltherapeuter och att detta kan ingå i en samhällsdiskurs gällande tillhörighet.

I citatet nedan beskriver Stina hur hennes omgivning (vänner och familj) ser på henne och hur Stina själv framställer och talar om sin situation där hon är aktivt arbetssökande samtidigt som hon studerar.

Stina – ”*Stina lägg av nu*” det är inte kul att umgås med dig, du har bara jobb och studier i huvudet. (...) det är så himla mycket hela tiden men jag försöker väl att ta det lugnt och inte stressa upp mig att det inte alltid måste vara att jag måste ha kontroll över varje del av mitt liv.

I dessa framställningar där ungdomarna säger att de vill ha ett jobb och många gånger sätter stort fokus på att få ett jobb, bidrar de i sin framställning av det egna jaget till att skapa sig själva som aktiva handlande subjekt (Stojanovic 2001). I enlighet med Lilja och Vinthagen (2009) kan detta ses som en form av motstånd och agens där ungdomarna går emot diskursen om att vara lata och icke handlande då de genom att skaffa ett jobb vill ändra sin livssituation och bevaka sina intressen (ibid.).

15.9 Makt och Motstånd utifrån arbetsförmedlarnas framställning och perspektiv

Utifrån vår tidigare redogörelse kring styrning har vi under denna rubrik valt att studera detta närmare. Under intervjuerna med arbetsförmedlarna har det framkommit tal om deras arbetsuppgifter och handlingsutrymme som en produkt av en statligt reglerad styrning. Ofta ändras fokus för denna styrning snabbt. Arbetsförmedlarna talar ofta om den nuvarande styrningen gällande matchning, praktik och en satsning gällande folkhögskolor. För att exemplifiera hur styrningen snabbt kan komma att byta fokus säger Pål; ” (...) *det varierar ju väldigt mycket och det är politiskt styrt och det gör ju också att det varierar mycket från jaa, ibland kan det vara från dag till dag*”. En annan diskussion som framkommit under intervjuerna är den tre månaders regel som gäller för unga men inte för vuxna, där Jessica i sitt tal framställer dels hur hon motiverar detta inför en klient (en ungdom) samt dels hur hon själv förhåller sig till detta; ” (...) *att det inte är jag som fattar dom besluten utan det är vår regering (...) dels så får man ju köpa det om man vill jobba här sen får man ju utgå ifrån att de försöker få till det så bra som möjligt(...)*”.

Vi identifierar att Jessica här framställer ett motstånd mot organisationens styrda regler då hon talar om att ansvaret för dessa regler inte är hennes. Hon talar samtidigt om de diskurser gällande vad som krävs för att få arbeta inom organisationen där ett öppet ifrågasättande blir ett öppet motstånd som arbetsgivaren kan se och som även kan få konsekvenser för henne som anställd.

Pål framställer i sitt tal om hur fokus för styrningen inom arbetsförmedlingen varierar utifrån politiska ”vindar” och att det är politiken som avgör hur de ska utföra sitt arbete. Konsekvenser för dessa samhällsdiskurser gällande vilket fokus samhället ska ha till arbetslösheten och för Sveriges arbetsliv är även att individen får ändra sig och anpassa sig efter dessa förändringar. Det finns ingen garanti för vad dessa skiftningar kommer att medföra för individen och om dessa kommer att gynna eller missgynna deras situation och position i samhället. Pål framställer också ett vardagsmotstånd när han talar om de snabba ändringarna som kan ske ifrån dag till dag som också kan komma att påverka hans handlingsutrymme och det fokus han och organisationen måste ha i arbetet med sina arbetssökande. Vi identifierar att han gör motstånd mot att organisationens handlingsutrymme är ett resultat av diskurser gällande politiska vindar.

I Jessicas framställning talar hon om sin position som tjänsteman där hon är styrd av lagar och regler. Jessica positionerar sin yrkesroll som en legal auktoritet (Johansson 2007) vilket innebär att hon träder ifrån ansvaret för gällande regler och hänvisar till sin profession som gräsrotsbyråkrat där hon handlar utifrån organisationens och statens regler (ibid). Vi ser här att Jessica framställer ett motstånd mot diskurser gällande att reglerna är påverkbara av henne eller andra enskilda individer. Reglerna är en faktor att acceptera för att kunna arbeta på arbetsförmedlingen.

16. Slutdiskussion

I vår studie har vi bland annat undersökt hur unga respektive arbetsförmedlare talar om ungdomsarbetslöshet i stadsdelarna Angered, Gamlestaden och Hisingen (hur olika konstruktioner sker kring ungdomsarbetslöshet samt vem/vilka det är som är producenter till de olika konstruktionerna) (Bryman 2008). Vi har i analysen funnit många intressanta perspektiv kring vårt övergripande tema som är; *diskurser om unga arbetssökandes liv på arbetsmarknaden och i samhället*. Ungdomsarbetslösheten och de diskurser som har uppstått i vår uppsats är studerad både ur ett ungdoms- och myndighetsperspektiv och det övergripande temat är i sin tur nedbrutet till följande; *identitet, intersektionella faktorer samt makt och motstånd*. I vår kommande diskussion ställer vi de olika parternas perspektiv och tal mot varandra.

16.1 Identiteters konstruktion

Vi har kunnat urskilja olika diskurser kring identiteters konstruktion samt olika subjektiva tolkningar från informanterna. Wades tal om ungas identiteter då han talar om att han själv *”just whan ’t have to have fun”* finner vi t.ex. att han genom att avspegla sig mot vuxenvärlden framställer att han och andra unga bara vill ha kul och inte vill arbeta. Detta skapar i sin tur diskurser om att vuxna har ”tråkigt” och i arbetsförmedlaren Ingrids tal finner vi framställningar som syftar på att ungdomar i dagens samhälle tenderar att bli curlade och inte gör det som förväntas av dem (t.ex. att gå i skolan eller skaffa sig ett jobb). Dessa motsatspar finner vi som väldigt intressanta resultat från vår studie då ungas identiteter tenderar att av unga konstrueras som att ”unga inte vill bli vuxna” medan Ingrid och andra arbetsförmedlare talar om ”unga som får eller måste bo kvar hemma längre” och dessa olika parters uttal stärks av varandra gällande vissa unga (alla unga vill inte bara ha kul och bo hemma längre) då de talar utifrån samma stora samhällsdiskurs.

När Ingrid talar om unga som ”curlade” blir motsatsen en ”icke-curlad vuxen”, vilket skapar en uppdelning mellan ”vi och dom” (Mattsson 2011) samt en uppdelning mellan ”roliga unga” och ”tråkiga vuxna”. Ingrid talar också om att de unga t.ex. är svåra att motivera till praktik då hon i citatet säger följande; *”Men de unga är inte intresserade av att ha praktik”*. Här framställs de olika identiteterna genom språket vilket vi tolkar bidrar till skapandet av olika identiteter (Woodward 2002). Att tala om curlade ungdomar utifrån positionen som icke-curlad vuxen innebär att Ingrid i sitt tal skapar motsatta identiteter då de unga tillskrivs egenskaperna som ”lata och ointresserade” medan icke-curlade vuxna får egenskaper såsom ”aktiva och intresserade”. Vi finner här i Ingrids tal att hon i sitt tal blir en bidragande faktor i skapandet av en byråkratisk identitet (Johansson 2007) då de unga som klienter innefattas av egenskaperna ”icke-intresserad och svårmotiverade” och denna framställning av ungdomarna blir gällande för alla och därmed också generaliserande av Ingrid. I Wades tal framträder också diskurser om att unga är ”icke-aktiva”, vilket stärker den bild Ingrid förmedlar. Vi har funnit i vårt empiriska material att många unga är intresserade av att skaffa praktik eller ett arbete. Detta bildar ett motsatspar i dagens samhällsdiskurs med generaliserande effekt då t.ex. Zak talar om sitt stora behov av ett jobb då han har fler än sig själv att försörja och Fatima skildrar att hon fick tacka nej till en utbildning då hon inte hade råd att betala sitt busskort. Alma däremot uttrycker sig genom att säga att hon inte vill ha vilket ”skitjobb” som helst utan vill ha ett jobb som passar hennes intressen.

Att arbeta som arbetsförmedlare innebär att man är styrd av regler och förordningar där uppsatta mål och de olika arbetsuppgifterna är formulerade. Ingrid och andra som arbetar som arbetsförmedlare har som främsta uppgift att hjälpa de unga att etablera sig på arbetsmarknaden och att hjälpa dem skaffa praktik. De försöker påverka de unga i en viss

riktning utifrån statens uppsatta mål (arbetsuppgifter), samtidigt som de styr sig själva efter de förordningar och regler som finns (gouvernementality) (Nilsson 2008). Ingrids och andra arbetsförmedlars arbetsuppdrag (att få ut unga i arbete) tenderar att krocka med bilden som framställs av curlade unga då de unga framställs ointresserade av praktik och inte vill arbeta. När de unga framställs på detta sätt bidrar Ingrid till att göra att de unga faller utanför organisationens ramar (Johansson 2007) där de genom talet går från att vara ”aktiva klienter” som söker arbete till att bli ”icke-aktiva klienter” som inte vill ha arbete. Att unga inte vill arbeta är inte den bild som Arbetsförmedlingen arbetar med och vi ser i Ingrids uttal en motståndsdiskurs från de ungas agerande.

Jack och Lorbiecki (2007) menar att diskurserna inom en organisation fungerar som en ram för konstruktion av identiteter där regler och normer är styrande för vad som t.ex. sägs samt vilka beteenden som begränsas. De studerar i sin artikel hur tre brittiska företag försöker distansera sig från den ”brittiska” nationella identiteten för att neutralisera och luckra upp gränserna mellan ”vi och dom andra” genom att implementera mångfald i sina företag (ibid). Ingrids framställning av unga arbetssökande anser vi kan vara en produkt av hennes profession som tjänsteman då hon befinner sig inom Arbetsförmedlingens ramar och ska arbeta för etablerandet av ungdomarna på arbetsmarknaden. Hon framställer de unga som om de utför motstånd mot systemet och hennes framställningar om unga curlade kan vara en form av vardagsmotstånd från hennes sida då hon talar utifrån sin yrkesroll (att arbeta för att få ut unga på arbetsmarknaden) och därmed formar sin identitet efter organisationens regler då hon anpassar sig till Arbetsförmedlingens kontexter (Lilja & Vinthagen 2009) (Jack och Lorbiecki 2007).

16.2 Kategoriers positioner utifrån olika sociala villkor

En annan fråga vi här har valt att diskutera är hur arbetsförmedlare i sitt tal konstituerar diskurser om att unga behöver rustas för arbetslivet genom att delvis ha praktik (vilket också är en del av arbetsförmedlarnas arbetsuppgifter). Vi har funnit motsättningar till denna diskurs i de ungas tal då de framställer praktik i jämförelse med att bli utnyttjad och därmed arbeta gratis eller för en väldigt liten ersättning.

För att exemplifiera en framställning i vår studie där ett dilemma skulle kunna uppstå mellan byråkratens styrda arbetsuppgifter (motivera till praktik) och ungdomars villkor utifrån sin sociala kontext, väljer vi att hänvisa till Zak. Vi finner att Zak befinner sig i en annan livssituation som inte stämmer överens med kategorin ungdom/försörjd av föräldrar då han måste försörja både sig själv och sin familj. Detta menar vi är tillhörande egenskaper för kategorin vuxen och praktiken är inte en tillräcklig inkomstkälla.

16.3 Positionering i samhället utifrån ett ”korrekt språk”

Ett annat viktigt studieresultat vi funnit i vår empiri anser vi vara hur de olika identiteterna/kategorierna positionerar sig i förhållande till varandra utifrån ett maktperspektiv då vi i våra resultat har funnit tydliga maktstrukturer som positionerar individen i olika fack samt att individen kan vara inplacerad i en mängd olika fack, antingen på en och samma gång eller i ett åt gången (Fangen, Johansson och Hammarén 2012).

Många av ungdomarna vi intervjuade har en annan etnisk bakgrund än svensk och vi finner i deras tal berättelser om olika svårigheter som de möter i sin vardag som ungdomarna med etnisk svensk bakgrund inte framställer. Det för oss mest framträdande temat är språket och talet om att det ska vara ”korrekt”. Tillgången till det ”korrekta språket” fungerar som nyckeln till samhörigheten in i Svenska samhället och arbetslivet. Att ha en brytning i talet eller att ha svårigheter med språket framställs i de ungas tal som att ha ett stigma. Wade talar om sina

svårigheter med det svenska språket där vi i hans utsaga kan skildra en rädsla för att misslyckas genom att öppet visa sitt stigma (utifrån samhällsdiskursen ”det korrekta språket”) och har därmed själv tackat nej till arbetserbjudande. Vi menar att det kan tolkas som att Wade utifrån denna samhällsdiskurs har internaliserat synen på sig själv som avvikare och positionerar därmed sig själv utanför arbetslivet.

Arbetsförmedlarna som i sin yrkesroll möter ungdomar med annan etniskt bakgrund än svensk framställer också i sitt tal denna diskurs, att språket är en viktig del i individens kulturella kapital. Det blir tydligt att arbetsförmedlarna ofta i mötet med ungdomarna ser språksvårigheter och att dessa svårigheter kan verka som hinder vilka ses som negativa i en arbetsgivares/samhällets ögon. De arbetsförmedlare som inte möter denna problematik i sin yrkesroll i lika stor utsträckning framställer inte språket som ett aktuellt tema angående ungdomsarbetslösheten.

Det vi finner vara mest centralt för våra unga informanter är just att de kategoriseras som ungdomar utifrån ett visst åldersspann. När denna ålder passeras (25 år) infaller en ny kategori nämligen vuxen. Det vi har funnit som centralt är att ungdomarnas position i samhället automatiskt hamnar i underläge till kategorin vuxen då den vuxnes erfarenhet och symboliska kapital ger ett maktövertag. Vi har även funnit att arbetsförmedlarna dels genom sin position som vuxen och dels som sin position som arbetsförmedlare vet att de har detta maktövertag. Genom sitt kulturella och sociala kapital kan arbetsförmedlarna ändra sitt tal och därmed den roll de förmedlar för att förflytta sig till ungdomarnas arena för att skapa kontakt och tillförlitlighet. Samtidigt talar alla arbetsförmedlarna om att de i slutändan alltid ser sig själva som tjänstemän gentemot en ung och att de är i behov av att följa gräsrotsbyråkratens handlingsutrymme för att kunna sköta sitt jobb som arbetsförmedlare. De måste därmed kunna hantera både rollen som byråkrat och rollen som ”jämlik”.

16.4 Positionering utifrån olika intersektionella perspektiv

För att illustrera hur vi har funnit diskurser angående de olika intersektionella faktorerna vi har valt att studera i denna studie illustrerar vi nedan ett omformat diagram (Mattsson 2011) som också presenterats i tidigare forskning. Vi har valt att placera kategorin ålder som en ständigt bakomliggande kategori för vår målgrupp ungdomar eftersom det är åldern som ständigt avgör hur ungdomarna positioneras på arbetsförmedlingen, arbetsmarknaden och i samhället tills de kategoriseras som vuxna och därmed får andra möjligheter och villkor.

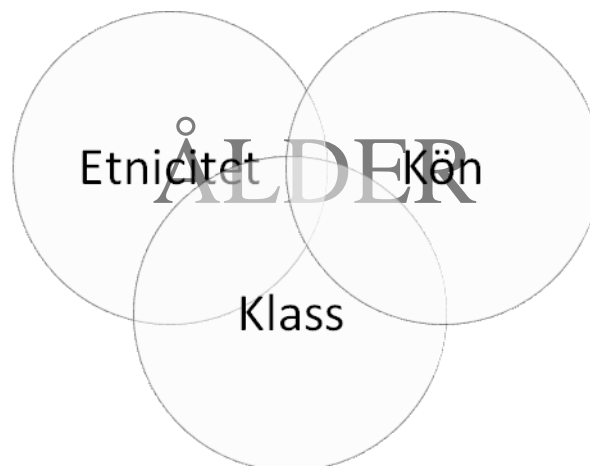

Diagram 2. Samspel mellan olika intersektionella faktorer, med fokus på ålder.

Diagrammet visar hur faktorn ålder kan ses vara den centralt avgörande faktorn för deras möjligheter i samhället.

Det är för oss svårt att säga hur de andra olika kategorierna etnicitet, kön och klass positionerar sig till varandra och vi finner inte att det går att generalisera något statistiskt positionsmonster dem emellan utan de är ständigt beroende av den aktuella sociala kontexten. Dock finner vi att det centrala temat ”det korrekta språket” går att föra in under kategorin etnicitet utifrån våra informanternas tal kring de fördomar som finns i samhället som bidrar till att kategorisera vissa grupper som avvikare ifrån normen. Vi anser att en intressant aspekt för framtida forskning skulle kunna vara att studera ungdomars villkor och möjligheter utifrån olika etniska bakgrunder, klass och kön.

Vi menar att det kan vara möjligt att se vissa etniska bakgrunder än den svenska kategoriseras i en samhällsklass med egenskaper av låg status utifrån samhällsdiskurser gällande det normativa. Utifrån dessa rådande samhällsdiskurser kring normen placeras viss annan etnisk bakgrund än den svenska i bakgrunden till den normativa etnisk svenska och får därmed en exkluderad position i samhället och på arbetsmarknaden. Vi finner det här också intressant att studera hur könstillhörigheten kan bidra till olika diskurser i denna samhällsdiskurs gällande annan etnisk bakgrund. Detta för att studera eventuella skillnader till olika tillgångar/möjligheter i samhället och på arbetsmarknaden utifrån ungdomar och kön.

I våra informanternas tal har vi funnit framställningar gällande diskurser kring kön och olika diskurser gällande yrken och kön. I arbetsförmedlarnas tal har vi funnit en medvetenhet kring vad det är som klassificeras i samhället och i arbetslivet till olika kvinnliga och manliga arenor. De beskriver att de i sin profession kan motivera ungdomar att söka sig över dessa ”könsgränser”. Det har framkommit diskurser gällande att kvinnor tjänar mer på att beträda mannens arena då mannen har en överordnad position på arbetsmarknaden och i samhället som stort. Kategorin män kan förlora status genom att beträda kvinnliga arenor då dessa arenor är förknippade med kvinnliga egenskaper som också står för diskurser som inte anses vara passande för en man. Här ser vi att unga kvinnor har större valmöjligheter än unga män att röra sig inom dessa olika arenor och diskurser, men vår studie rör inte hur kvinnorna sedan positioneras i dessa manliga arenor. Den behandlar heller inte om kategorierna kvinna/man där får samma möjligheter. Detta anser vi vara ett viktigt och tänkbart tema till eventuellt fortsatta studier kring ungdomar och deras position på arbetsmarknaden.

16.5 Arbetsförmedlingen som styrd organisation

Det sista vi här har valt att diskutera är Arbetsförmedlingen som byråkratiskt politiskt styrd organisation och den styrning som framkommit i arbetsförmedlarnas tal. Arbetsförmedlingen kan sammanfattas som en styrd enhet under staten vars syfte och huvudfokus varierar utifrån de politiska vindar som finns i samhället. En fråga som vi ställt oss är vem Arbetsförmedlingen är till för eller vems ändamål organisationen utgår ifrån? En möjlig aspekt till denna diskussion är att Arbetsförmedlingen kan ses som en styrd organisation av staten som syftar till att se till arbetsgivarnas behov och krav.

Vi har sett ett framträdande fokus på matchning i arbetsförmedlarnas tal där de vid varje personligt möte med en arbetssökande bör matcha dem mot passande jobb. I en informationsbroschyr ifrån arbetsförmedlingen som riktar sig mot arbetsgivare framställer här Arbetsförmedlingen just matchningen som en fördel för arbetsgivaren: ”*Vi handplockar CV efter dina önskemål (...) du kan bestämma själv hur många och kan sedan i lugn och ro gå igenom vilka som verkar lämpliga att träffa. Ett smidigt sätt att slippa administrera*

hundratals annonser av skiftande kvalitet” (Arbetsförmedlingen är Sveriges största arbetsförmedling. Ur en broschyr till arbetsgivare).

En fråga vi ställer oss är om matchningen kan ses som fördel både för både unga arbetssökande och arbetsgivare. Matchningen syftar till att finna lediga arbeten som passar efter den unges erfarenhet och vi har i arbetsförmedlarnas tal funnit diskurser gällande att inte matcha efter ungdomarnas ”drömyrken”. Arbetsförmedlarna matchar ungdomarna efter deras meriter. Meriterna kan variera från att ha avslutad gymnasieutbildning, tala god svenska eller engelska och/eller att ha yrkeslivserfarenhet.

Vi ser detta som en diskurs gällande en indelning av olika kategorier/grupper på arbetsmarknaden utifrån önskade eller icke önskade egenskaper och accepterad eller icke accepterad klasstillhörighet. Indelningen görs legitimt i arbetsförmedlarnas yrkesutövande genom deras legala auktoritet som tjänstemän. Diskursen styr byråkraten till att utföra vissa arbetsuppgifter som de blivit tilldelade. Vi finner även olika motståndsdiskurser i arbetsförmedlarnas tal gällande Arbetsförmedlingens regler och det handlingsutrymme arbetsförmedlarna beskriver sig ha i sin yrkesroll.

I Karolins framställning talar hon om hur hon som arbetsförmedlare kan påverka resultatet av en ungdoms jobbsökande då ett utländskt klingande namn medvetet placeras längst ner i CV:t och där hon vill bidra till att det blir den unges positiva egenskaper som arbetsgivaren läser först. Vi identifierar detta som en motståndsdiskurs gällande olika motsättningar för vissa individer i det svenska samhället och på arbetsmarknaden. Karolinas motstånd kan här ses som legalt då hon använder sig av regelrätta handlingar i sin yrkesroll för att reformera samhällsdiskurser gällande vad ett annat namn än ett svensk klingade kan ge för effekter på en individs möjligheter. Vi hade funnit det intressant att vidare studera arbetsförmedlarnas tal kring sin legala auktoritet och vilka möjligheter som ges till motstånd i denna yrkesroll samt att studera vad detta eventuella motstånd kan ha för effekter på framtida samhällsdiskurser.

Till sist vi nämna att vi ser vår analys och diskussion om vi har utfört av ungdomarnas och arbetsförmedlarnas tal som en produkt av vår egen tolkning och förförståelse av informanternas diskursiva tal.

17. Källförteckning

Arbetsförmedlingen:

<http://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Var-verksamhet/Allmant-om-oss/Historia.html>

Hämtad: 2012-03-25.

<http://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Var-verksamhet/Allmant-om-oss/Varakunder.html>

Hämtad: 2012-03-25.

<http://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Var-verksamhet/Allmant-om-oss/Uppdraget.html>

Hämtad: 2012-03-25.

<http://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Var-verksamhet/Styrning.html>

Hämtad: 2012-03-25.

Arbetsförmedlingen (2012) *Arbetsförmedlingens återrapportering 2012*. Arbetsförmedlingens hemsida

<http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.4c507a4c135613b5bc1800018407/%C3%85terrapport_Ungdomar+17f_20120330_ver+1.0.pdf> (2012-04-14).

Arbetsförmedlingen: ”*Arbetsförmedlingen är Sveriges största arbetsförmedling. Det kan du som arbetsgivare ha nytta av*”. Broschyr ifrån Arbetsförmedlingen.

Bourdieu P (1991) *Kultur och kritik. Antaganden av Pierre Bourdieu*. Göteborg: Diadalos.

Bryman A (2008) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.

Börjesson M (2003). *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur

Börjesson M & Rehn A (2009). *Makt*. Vällingby: Elanders

Ekonomifakta:

<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Arbetsloshet/>

Hämtad: 2012-05-12.

<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Regional-statistik/Alla-lan/Vastra-Gotalands-lan/Goteborg/?var=8314>

Hämtad: 2012-05-12.

Eriksson- Zetterqvist U & Styhre A (2007) *Organisering och Intersektionalitet*. Malmö: Liber

Eriksson C, Eriksson Baaz M & Thörn (red.) (2005). *Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.

Eurostat:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics#Recent_developments_in_unemployment_at_a_European_and_Member_State_level

Hämtad: 2012-03-13.

Fanon F (1971) *Svart hud, vita masker*. Göteborg: Daidalos

Fangen K, Johansson T, Hammarén N (2012) *Young Migrants: exclusion and belonging in Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Foucault M (1980) *Power/knowledge*. New York: Pantheon

Foucault M (1993) *Diskursens ordning*. Stockholm: Stehag: Symposium.

Furlong A, Cartmel F (2007) *Young people and social change: new perspectives*. Buckingham: Open University Press.

Goffan E (1973). *Stigma*. New York: Simon & Schuster Inc.

Goffan E (2009) *Jaget och maskerna: En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Norstedts.

Gruber S (2007). *Skolan gör skillnad. Etnicitet och institutionell praktik*. Linköping: Linköping studies in Arts and Science No 387.

Göteborgs kommun:

[http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf/3a1ad6102b0c4f0ac1256cdf004881c0/e60c2fa16c05f07ac125782200359d91/\\$FILE/G%C3%B6teborg%20+%20SDN%202011.pdf](http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf/3a1ad6102b0c4f0ac1256cdf004881c0/e60c2fa16c05f07ac125782200359d91/$FILE/G%C3%B6teborg%20+%20SDN%202011.pdf)

Hämtad: 2012-06-17.

<http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf>

Hämtad: 2012-06-17.

Hall S (2005). Kulturell identitet & diaspora. I Eriksson C, Eriksson Baaz M & Thörn H (red.) (2005) *Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen & det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa

Hall S (1992). "The west and the rest: Discourse and Power". I: Hall, Stuart & Gieben, Bram (red). *Formations of modernity*. Cambridge. Polity Press in association with the Open university.

Hartman J (1998) *Vetenskapligt tänkande från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur.

Holme I, M & Krohn Solvang B (1997) *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Håkansson P (2011). *Ungdomsarbetslösheten- om övergångsregimer, institutionell förändring och social capital*. Media- tryck, Lunds universitet.

Jack G, Lorbiecki A (2007) National Identity, Globalization and the Discursive Construction of Organizational Identity. *British Journal of Management*, Vol. 18, S79–S94.

Johansson A (2005). *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Johansson R (2007). *Vid byråkratins gränser*. Halmstad: Arkiv förlag.

Jönsson, J, H (2010) Beyond empowerment: Changing local communities. *International Social Work May*, 53 (3), 393-406.

Kamali, M. (2008) *Racial Discrimination: Institutional Patterns and Politics*. New York: Routledge.

Kieselbach T (2006) *Youth Unemployment and Social Exclusion: Objective Dimensions, Subjective Experiences and Institutional responses in Six European Countries (YUSEDER)* Germany: University of Bremen.

Kvale S (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lilja M & Vinthagen S. Red (2009) *Motstånd*. Malmö: Liber.

Lipsky M (2010). *Street- Level Bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services*. New York: Russell Sage Foudation.

Mattsson T (2011). *Intersektionalitet o socialt arbete. Teori, Reflektion och Praxis*. Malmö: Gleerups.

Nilsson R (2008). *Foucault, en introduktion*. Lund: Grahns tryckeri.

Pearce, J. (2000) Development, NGOs, and Civil Society: The Debate and Its Future, in D. Eede (ed.) *Development, NGOs and Civil Society: Selected Essays from Development in Practice*, pp. 15–43. Oxford: Oxfam

Regeringen:

<http://www.regeringen.se/sb/d/6760/a/186196>

Hämtad: 2012-04-15.

<http://www.regeringen.se/sb/d/14955>

Hämtad: 2012-04-15.

de los Reyes P (2001) *Mångfald och differentiering: diskurs, olikhet och normbildning inom svensk forskning och samhällsdebatt*. SALTSA. Arbetslivsinstitutet.

Ritzer G (2000). *Sociological Theory, fifth edition*. Singapor: McGrae Hill Book Co.

Statistiska Centralbyrån (SCB):

http://www.scb.se/Pages/TableAndChart_262724.aspx

Hämtad: 2012-04-27.

http://www.scb.se/Pages/Product_25785.aspx

Hämtad: 2012-04-27.

Starrin B & Svensson P (1994) *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Sen, Amartya (1997) *Inequality, unemployment and contemporary Europe*. International Labour Review, Vol. 136, No. 2.

Sohlberg P & Sohlberg B-M (2009) *Kunskapens former*. Malmö: Liber AB.

SoU 2003:92. *Unga utanför*. Stockholm: Edita Sverige AB.

SoU 2005:56. *Det blågula glashuset, strukturell diskriminering i Sverige. Betänkande av Utredningen om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet*. Stockholm: Elanders Gotab AB.

SoU 2006:59. *Arbetslivets (O)synliga murar. Rapport av utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Edita Sverige AB

Stojanovic V (2001). *Unga arbetslösas ansikten, identitet och subjektivitet i det svenska och det danska samhället*. Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet.

Svensson Per-Gunnar, Starrin, Bengt (1996) *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Trost J (2010) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ungdomsstyrelsen. 2008:9. *En analys av ungas utanförskap*. Stockholm: Elanders Tryck.

Vetenskapsrådet. Forskningsetiska regler vid humanistisk- och samhällsvetenskaplig forskning. ISBN: 91-7307-008-4. Elanders Gotab

Weber M (1977) *Vetenskap och politik*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.

Widerberg K (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Winther, Jørgensen M & Phillips L (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Woodward K (2002) *Identity and difference*. London: SAGE publications Ltd.